

APSTIPRINĀTS
ar biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” padomes lēmumu 08.02.2016
STRATĒGIJA GROZĪTA
ar biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” padomes lēmumu 13.12.2018.
STRATĒGIJA GROZĪTA (Rīcības plāna grozījums)
ar biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” padomes lēmumu 2019. gada 17. decembrī

CRLP VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2015-2020.gada plānošanas periodam

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

SATURS

STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS	3
SAĪSINĀJUMI.....	3
SASKAŅOTĪBA AR VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ, REĢIONĀLĀ UN NACIONĀLĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM.....	5
1. ESOŠĀ SITUĀCIJA	10
1.1. DARBĪBAS TERITORIJA	11
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	11
1.1.2. Sociālekonomiskais apskats	14
1.1.3. VRG darbības pamatojums	17
1.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA.....	18
1.3. TERITORIJAS SVĪD ANALĪZE	19
1.4. TERITORIJAS VAJADZĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE	26
1.5. STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS.....	27
2. STRATĒGISKĀ DAĻA	28
2.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI	29
2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi	29
2.2. STRATĒGISKIE NOVĒRTĒJUMA RĀDĪTĀJI	31
2.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA, KRITĒRIJI TO NOVĒRTĒŠANAI	32
3. RĪCĪBU PLĀNS.....	33
3.1. EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDA LAUKU ATTĪSTĪBAI ATBALSTĪTĀS RĪCĪBAS PLĀNS 2015.–2020. GADAM	34
3.2. CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA NEPIECIEŠAMĪBA UN PIESAISTĪŠANAS NOVĒRTĒJUMS	38
3.3. RĪCĪBU REZULTĀTU RĀDĪTĀJI.....	38
4. ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA	40
4.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS TĪKLU VEIDOŠANAS APRĀKSTS UN SADARBĪBAS NODROŠINĀŠANA STARP DAŽĀDĀM TĀS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠAJĀM ORGANIZĀCIJĀM.....	41
4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU DARBĪBAS PROGRAMMAS SPECIFIKSIJEM ATBALSTA MĒRĶIEM	42
4.3. PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI UN KĀRTĪBA, TOSTARP INTEREŠU KONFLIKTU NOVĒRŠANA	47
4.4. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA.....	55
4.5. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA.....	56
5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS UN PRINCIPI	58
PIELIKUMI	59

STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS

Biedrība „Cēsu rajona lauku partnerība” dibināta 2006.gada 8.augustā un aktīvi darbojas iedzīvotāju aktivizēšanā un teritorijas attīstībā. No 2009.gada CRLP veiksmīgi darbojas LEADER programmā ieviešot VAS 2009.-2013.gadam izsludinot ELFLA un EJZF finansējumu konkursu veidā – teritorijas un dzīves kvalitātes uzlabošanai. Vietējā rīcības grupa „Cēsu rajona lauku partnerība” atbilstoši Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam pasākumam "Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (sabiedrības virzīta vietējā attīstība) ir sagatavojusi sabiedrības virzītu vietējās attīstības stratēģiju 2015-2020, kuru īsteno 8 novados (Cēsu novada Vaives pagasts, Līgatnes, Pārgaujas, Raunas, Priekuļu, Jaunpiebalgas, Vecpiebalgas, Amatas). Kopējais teritorijas lielums 2641.7 km², iedzīvotāju skaits partnerības teritorijā sastāda 32022 iedzīvotāji. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības pieejas galvenie mērķi un uzdevumi ir sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, uzlabojot sociālo situāciju laukos, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai.

Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas vīzija: **Ikvienam sabiedrības loceklim ir iespēja dzīvot sociāli un ekonomiski aktīvā un labvēlīgā lauku vidē, kur ir radīta atbilstoša vide radošu ideju realizēšanai un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai.**

Biedrība stratēģijas mērķu sasniegšanai paredz rīcības no finanšu avota- Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA).

VRG ir noteikusi optimālo finansējuma sadalījumu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai. Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem finansējums ir sadalīts pa vietējās attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem un rīcībām:

Nr.	Stratēģiskie mērķi /rīcības	Atbalsta apmērs % pret kopējo atbalstu ELFLA
1.	Mērķis Veicināt vietējās ekonomikas ilgtspējīgu attīstību un dažādošanu	55%
1.1.	Rīcība Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana	55%
2.	Mērķis Pievilcīgas dzīves vides un sabiedriski aktīvas vietējo kopienu attīstības veicināšana	45%
2.1	Rīcība Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamība	20%
2.2	Rīcība Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	25%
	KOPĀ:	100%
	t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	55% no ELFLA

Stratēģija izstrādāta laika periodam no 2015.līdz 2020.gadam.

SAĪSINĀJUMI

CRLP – biedrība “Cēsu rajona lauku partnerība”

VRG – vietējā rīcības grupa

SVVA – sabiedrības virzīta vietējā attīstība
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2014-2020
ZM – Zemkopības ministrija
LAD – Lauku atbalsta dienests
VID - Valsts ieņēmumu dienests
LLKC – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LOSP - Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
ES – Eiropas Savienība
NVO – nevalstiska organizācija (biedrība vai nodibinājums)
VAS – vietējā attīstības stratēģija
ELFLA – Eiropas Lauksaimniecības Fonds lauku attīstībai
EJZF – Eiropas jūrlietu un zivsaimniecības fonds

SASKAŅOTĪBA AR VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠO PAŠVALDĪBU PROGRAMMĀM UN SASAISTE AR CITIEM VIETĒJĀ, REĢIONĀLĀ UN NACIONĀLĀ MĒROGA ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

MĒRĶIS (saskaņā ar LAP 2014-2020)	Veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvās, tā radot jaunas vērtības vietējā teritorijā, produktīvāk izmantojot vietējos resursus, sekmējot sadarbību un vietējo patēriņu, kā arī attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas paaugstina lauku teritoriju iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicina konkurētspēju un vietējās teritorijas sociālekonomisko attīstību	Veicināt sabiedrības iesaistīšanos vietējā dabas, fiziskā, sociālā un cilvēku kapitāla stiprināšanas un kultūras kapitāla stratēģiskas un ilgtspējīgas izmantošanas un attīstības iniciatīvās, tā palielinot lauku iedzīvotāju drošumspēju, kā arī vietas potenciālu un pievilcību, kas var kļūt par priekšnosacījumu jaunu integrētu tūrisma, kultūras, veselības un citu saistītu pakalpojumu un produktu piedāvājumam	
CRLP MĒRĶI	M1 VEICINĀT VIETĒJĀS EKONOMIKAS ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU UN DAŽĀDOŠANU	M2 PEVILCĪGAS DZĪVES VIDES UN SABIEDRISKI AKTĪVAS VIETĒJO KOPIENU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA	
AKTIVITĀTE	5.1. aktivitāte "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas":	5.2. aktivitāte "Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas":	
RĪCĪBA	1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana, Vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana	2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai	2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana
Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015-2020			
Vidēja termiņa prioritāte			
1.1 Darba tirgus prasmju un uzņēmējspējas attīstība	√		
3.2 Efektīva uzņēmējdarbības atbalsta sistēma	√		
6.1. Ilgtspējīga un pievilcīga dzīves vide		√	√
6.2 Aktīva pilsoniskā līdzdalība un iesaistoša kultūrvide		√	√
Amatas novada attīstības programma 2013.-2019.			

Mērķis/prioritāte	Rīcības virziens			
VTP1Konkurētspējīga uzņēmējdarbība un attīstīta lauksaimniecība”	RV1.Attīstīt uzņēmējdarbības vidi	✓		
	RV2.Attīstīt tūrismu		✓	✓
	RV2.Attīstīt lauksaimniecību, mežsaimniecību, mājrāžošanu.	✓		
VTP 3 Pieejami un kvalitatīvi pa-kalpojumi iedzīvotāju labklājības nodrošināšanai”	RV 12. Attīstot un atbalstot NVO sektoru	✓	✓	✓
Cēsu novada attīstības programma 2013-2019.				
Stratēģiskais virziens/ Prioritāte	Rīcības virziens			
SM3 Spēcīga un konkurētspējīga uzņēmējdarbības vide VTP5Jaunu uzņēmumu piesaiste un esošo uzņēmumu attīstība”	RV 5.2. Nodrošināt atbalstu vietējai uzņēmējdarbībai	✓		
	RV 5.3. Sadarbības veicināšana uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanai	✓		
	RV 5.1. Veicināt uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību novadā	✓		
VTP2 Konkurētspējīga izglītības vide, mūžizglītības attīstīšana	RV 2.1. Nodrošināt kvalitatīvu izglītību			✓
Jaunpiebalgas novada attīstības programmā 2014.-2020.g.				
Prioritāte	Rīcības virziens			
VTP5.2. Piebalgai raksturīgās amatniecības un ražošanas saglabāšana un attīstība	RV9. Uzņēmējdarbības atbalsts’	✓		
VTP2.5.Veicināt senioru un jauniešu aktivitātes un	RV4 veicināt sadarbību ar dažādām iedzīvotāju grupām		✓	✓

iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē	un ieinteresētajām pusēm			
VTP 4.3. Saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu, novadam raksturīgo kultūrvidi, ainavas un tradīcijas	RV6 Kultūra, tradīcijas, kultūrvēsturiskais mantojums'		√	√
Līgatnes novada attīstības programmā 2012. – 2018				
Vidēja termiņa prioritāte	Rīcības virziens			
VTP 4 Uzņēmējdarbību veicinošas vides attīstība	RV 4.1. Novada specializācijas nozaru attīstība	√		
	RV 4.2. Atbalsts uzņēmējdarbībai	√		
VTP1:Konkurētspējīgas izglītības, kultūras un sporta iespējas	RV1.2 Konkurētspējīgu kultūras pakalpojumu pieejamība		√	
Pārgaujas novada attīstības programmas 2013. – 2019.g				
Vidēja termiņa prioritāte	Rīcības virziens			
VTP3 Uzņēmējdarbība un lauksaimniecība	RV11 Uzņēmējdarbības vide	√		
	RV12 Tūrisms		√	
	RV13 Lauksaimniecība un amatniecība	√		
VTP1 Publiskie pakalpojumi	RV4 Atbalsts NVO sektora attīstībai			√
	RV3 Kultūra un tradīcijas		√	
Priekuļu novada attīstības programmas 2015. – 2021.g				

Vidēja termiņa prioritāte	Rīcības virziens			
VTP 4 Konkurētspējas palielināšana un inovāciju ieviešana	RV10 Uzņēmējdarbības vide un teritorijas	√		
	RV 11 Lauku telpas attīstība		√	
	RV 12 Tūrisma attīstība		√	
VTP 1 Daudzpusīgi, kvalitatīvi un pieejami pakalpojumi	RV1 Izglītības veicināšana			√
VTP3 Pašvaldības pārvaldības efektīvas darbības stiprināšana	RV9 Kopienas un sadarbība			√
Raunas novada attīstības programma 2014-2020				
Vidēja termiņa prioritāte	Rīcības virziens			
VPT 1.2. Informētas un sociāli aktīvas sabiedrības veidošanās	RV 5 Atbalsts nevalstisko organizāciju iniciatīvām			√
	RV 6 Pilsoniskās aktivitātes veicināšana			√
VTP 2.2 Novadam raksturīgā kultūrvēsturiskā mantojuma, kultūrvides, ainavas un tradīciju saglabāšana un attīstība	RV 14 Kultūrvēstures mantojuma apzināšana, saglabāšana un attīstīšana		√	
VPT 1.1. Ģimenēm un bērniem labvēlīgas dzīves vides attīstība	RV 2 Novada integrētas kultūras, sporta un aktīvās atpūtas telpas attīstība			√
VPT 3.1 Sakārtota un aktīva uzņēmējdarbības atbalsta vide	RV 19 Atbalsts uzņēmējdarbības attīstīšanai	√		
	RV 20 Nelauksaimnieciskā biznesa attīstība un darbvietu radīšana novada teritorijā	√		

VPT 3.3. Novadam tradicionālo lauksaimniecības nozaru saglabāšana un attīstība, lauksaimnieciskās ražošanas dažādošana	RV 23 Tūrisma potenciāla attīstība novada teritorijā		√	
	RV 24 Atbalsts tradicionālai un netradicionālai uzņēmējdarbībai	√		
Vecpiebalgas novada attīstības programma 2013-2019				
Vidēja termiņa prioritāte	Rīcības virziens			
VTP3 Daudzpusīgas ekonomikas veicināšana, sekmējot novada konkurētspēju	RV3.1 Pilnveidot pašvaldības pakalpojumu pieejamību un kvalitāti			√
	RV3.2 Veidot uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi	√		
VTP1 Izglītotas, sociāli nodrošinātas un aktīvas sabiedrības veidošana	RV1.1. Daudzveidīgas un kvalitatīvas izglītības pieejamība			√
	RV1.2. Kvalitatīvi un daudzveidīgi kultūras pakalpojumi		√	

1. ESOŠĀ SITUĀCIJA

1.1. DARBĪBAS TERITORIJA

Cēsu rajona lauku partnerība (turpmāk tekstā – partnerība) LEADER darbības teritorijā ietilpstošās administratīvās teritorijas

Novads	Pagasts	Novads	Pagasts
Amatas	Amatas	Priekuļu	Liepas
	Drabešu		Mārsnēnu
	Nītaures		Priekuļu
	Zaubes		Veselavas
	Skujenes	Raunas	Raunas
Cēsu	Vaives		Drustu
Jaunpiebalgas	Jaunpiebalgas	Vecpiebalgas	Dzērbenes
	Zosēnu		Inešu
Līgatnes	Līgatnes		Kaives
	Līgatnes pilsēta		Tauresnes
Pārgaujas	Raiskuma		

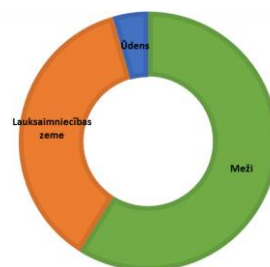
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

Teritorijas platība un izvietojums	
	
<p>CRLP atrodas Vidzemes reģiona centrālajā daļā, ģeogrāfiski Latvijas ziemeļaustrumu daļā, 90 km attālumā no valsts galvaspilsētas - Rīgas. Partnerības darbības teritorija robežojas ar Siguldas, Krimuldas, Limbažu, Valmieras, Beverīnas, Smiltenes, Gulbenes, Madonas, Ērgļu, Ogres un Mālpils novadiem, kā arī ar 6 vietējām rīcības grupām (VRG)</p> <p>Secinājumi</p> <p>CRLP teritorijā iekļaujas kopā 22 administratīvās teritorijas, no kurām ir 21 pagastu un viena pilsētas teritorija. Pilsētas iedzīvotāju īpatsvars pret lauku iedzīvotājiem ir 4% (Līgatnes pilsēta). Partnerības teritorija atrodas salīdzinoši tuvu galvaspilsētai un raksturojas ar labu autoceļu savienojuma tīklu.</p>	
Teritorijas veids	
<ul style="list-style-type: none"> Meži - 53% 	

- Lauksaimniecības zeme 33%
- Ūdeņi – 3%

Secinājumi

Ņemot vērā augsto lauksaimniecības zemju un mežu īpatsvaru darbības teritorijā, nākotnē būtu vēlams no vienas puses veicināt dabas resursu saglabāšanu, bet no otras puses veicināt to ilgtspējīgu izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībai. Veicot meža teritoriju sakopšanu ir iespējams teritorijā izveidot izzinošas meža takas, saglabājot esošos biotopus un dabisko meža ainavu.

Dabas resursi

Teritorijā pieejami:

- Minerālie resursi -(dolomīts, ģipšakmens, kvarca smilts, grants -smilts, māls, kūdra, saldūdens kaļķiezis, sapropelis, šūnakmens);
- Kūdraugsne;
- Ūdensteces (upes, strauti, avoti), ezeri un mākslīgās ūdenstilpnes;
- Lauksaimniecībā izmantojamās zemes, mežu masīvi.

Secinājumi

Ņemot vērā dabiskos resursus darbības teritorijā, būtu nepieciešams veicināt to ilgtspējīgu izmantošanu uzņēmējdarbības attīstībai.

Dabas mantojuma objekti

Teritorijā atrodas:

- Īpaši aizsargājamas teritorijas-*Gaujas nacionālais parks, Vecpiebalgas aizsargājamo ainavu apvidus*;;
- Dabas liegumi un mikroliegumi, piem., Spinduļu mežs; Natura 2000 teritorijas, piemēram, *Raunas Staburags*;
- Dabas pieminekļi- *ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi (klintis, ieži, dolomītu alas, kaļķiežu iegulas, lejteces ieži, slāņi), piem., māla atradnes Priekuļos*;
- Aizsargājamo augu, putnu, dzīvnieku sugas;
- Īpaši aizsargājami koki (dižkoki) un alejas, aizsargājami dendroloģiskie stādījumi;
- Bioloģiski vērtīgās pļavas.

Secinājumi

Dabas vides kvalitāte, sugu un biotopu dažādība, dabas objekti ar augstu dabas tūrisma attīstības potenciālu ir priekšnoteikums, lai veicinātu tūrisma attīstību, piedāvājot aktīvās atpūtas iespējas. Šos objektus iespējams iekļaut tūrisma objektos un maršrutos, kā sastāvdaļu izziņas takām.

Kultūras mantojuma objekti

Teritorijā ir liela gan valsts, gan vietējas nozīmes kultūrvēsturisko pieminekļu bagātība un tas ir materiālo un garīgo vērtību kopums, kas izveidojies tautas vēsturiskās attīstības procesā un kas ir svarīgs pamats tūrisma attīstībai. Kopumā teritorijā ir 308 valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļi no tiem

- 199 arheoloģijas pieminekļi;
- 72 arhitektūras pieminekļi;
- 37 vēstures pieminekļi
- Kā arī Līgatnē atrodas valsts pilsētībūvniecības piemineklis.

Secinājumi

Ņemot vērā augsto kultūras mantojuma objektu skaitu, kas ir gan valsts, gan vietējās nozīmes aizsargājami kultūras pieminekļi, ir nepieciešams sniegt atbalstu šo pieminekļu saglabāšanai un sociālekonomiskai attīstībai, kā arī veicināt tradicionālo pasākumu attīstību un integrēšanu uzņēmējdarbības attīstībā. Iedzīvotāju amatu un arodu daudzveidīgās prasmes un zināšanas, to pielietojums rada iespējas attīstīt lauku sētu, mājražošanu, pakalpojumus un autentiskus produktus piedāvājot tirgū. Svarīgi paaugstināt iegūtās prasmes, nodrošinot zināšanu pārnesi citām paaudzēm. Šos objektus iespējams iekļaut tūrisma objektos un maršrutos, kā sastāvdaļu izziņas takām. Kultūras pieminekļu apskatei trūkst organizētu pakalpojumu

(ekskursijas, iesaistīšanās un līdzdarbošanās iespējas) un infrastruktūras informācijas centru, labiekārtotu vietu u.tml.

Iedzīvotāju blīvums

Vidēji iedzīvotāju blīvums VRG teritorijā ir 12 cilv./km², kamēr valstī vidēji 31 cilv./km² un Vidzemes reģionā 13 cilv./km². Zemākais iedzīvotāju blīvums ir Vecpiebalgas un Amatas novados, lielākais – Priekuļu novadā.

Teritorija	Blīvums
Priekuļu	26
Līgatnes	21
Cēsu (bez pilsētas)	10
Raunas	11
Jaunpiebalgas	9
Pārgaujas	8
Vecpiebalgas	7
Amatas	7

Secinājumi

Ņemot vērā iedzīvotāju blīvumu, nepieciešami mūsdienīgi risinājumi pakalpojumu nodrošināšanā, t.i., ar elektronisko saziņas līdzekļu palīdzību (interneta pieejamību), mobilām aprūpes vienībām (veselības, sociālās), transporta pakalpojumu pieejamību un pārvadājumiem, uzņēmējdarbības konsultatīvie/ atbalsta centri, savstarpējo sadarbību ar citiem novadiem blakus esošajās teritorijās.

Būtiskākie attīstības un apdzīvotuma centri

Reģionālas nozīmes attīstības centrs – Cēsis- neieklaujas partnerības teritorijā, tomēr ir nozīmīgs pakalpojumu centrs partnerības teritorijas iedzīvotājiem

Novada nozīmes attīstības centri – Rauna, Vecpiebalga, Jaunpiebalga, Priekuļi, Līgatne

Vietējas nozīmes attīstības centri – Ieriķi, Amata, Ģikši, Drusti, Liepa, Mārsnēni, Veselava, Jāņmuiža, Raiskums, Auciems, Melnbārži, Dzērbene, Skujene, Kaive, Taurene

Jāatbalsta katras apdzīvotās vietas potenciāls un jāstiprina kopienas piederības sajūta. Būtiskākās vajadzības pakalpojumu izvietojumam un pieejamībai, ņemot vērā izklaidēto apdzīvotuma struktūru:

- izglītības pakalpojumi, t.sk., profesionālās un mūžizglītības (semināru, kursu veidā);
- konsultatīvie un atbalsta centri, aprūpes pakalpojumi, t.sk., aprūpe mājās;
- veselības aprūpe (primārās), zobārsta pakalpojumi un veselības veicināšanas pasākumi, piem. aktīvā brīvā laika pavadīšanas iespējas (sporta centrs, peldēšanas baseins, gājēju celiņi, atpūtas parki);
- pārtikas, sadzīves preču veikali;
- internets;
- bankas pakalpojumi;
- kultūras pasākumu un izklaides objekti (bibliotēka, kino, teātris, deju klubi u.c.);
- bērnu, jauniešu īsa laika pieskatīšana (dienas centri);
- remontdarbu veicēji (transporta, santehnikas, būvniecības, datorspeciālisti u.c.);
- dažādi sabiedriskie un saimnieciskie pakalpojumi (veļas mazgātava, dušas, publiskās pirts, u.c.);
- skaistumkopšanas pakalpojumi (frizieris, manikīrs u.t.t.);
- Zaļie tirdziņi u.c.

1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

REZULTĀTI	SECINĀJUMI
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā	
2010.gadā - 34077 2012.gada – 33680 2014.gada – 32022 Datu avots – www.pmlp.gov.lv sadaļa "Statistika"	Iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmējošie faktori ir dabiskais pieaugums (dzimstība, mirstība) un migrācijas saldo. Periodā no 2010.-2014.gadam vērojamas <i>negatīvs iedzīvotāju dabiskais pieaugums</i> gan teritorijā, gan visā valstī kopumā. Vienlaicīgi vērojams, ka iedzīvotāju skaits vairs nesamazinās tik strauji, kā iepriekšējā periodā (līdz 2013.gadam) un ir nedaudz stabilizējies. Negatīvais dabiskais pieaugums ir cieši saistīts ar migrāciju jeb iedzīvotāju izceļošanu un mirstības rādītāju pārsvaru pār dzimstības rādītājiem. 2010.gadā par 1274 iedzīvotājiem izceļoja vairāk nekā iebrāuca. Salīdzinoši izceļojošo pārsvars pār ieceļojošiem samazinājās tikai 2014. gadā. 2013.gadā bijis augsts mirstības pārsvars pār dzimstību (2010.gadā -354 iedzīvotāji, bet 2013. gadā - 265 iedzīvotāji). Tikai 2014. gadā vērojams mirstības rādītāja pārsvara samazinājums līdz 196 iedzīvotājiem.
Jaundzimušo skaits	
2010.gadā – 412 2012.gadā – 458 2013.gadā – 428 2014. gadā – 509 Datu avots – www.csb.gov.lv	Kopumā jaundzimušo skaits partnerības teritorijā pieaug, sasniedzot 2012.gadā augstāko punktu. Jaundzimušo skaita pieaugums vērojams visos novados un skaidrojams ar labvēlīgām valsts labklājības politikām (bērnu kopšanas pabalstiem, vecāku iespējām savietot darbu ar ģimenes dzīvi u.tml.). Jāatzīmē, ka pozitīvu ietekmi devis arī novada teritorijas labiekārtošanas darbi, izglītības iespējas un bērnu aprūpes pakalpojumu pieejamība, kas rada kopumā labvēlīgus apstākļus bērnu dzimstībai. Būtisks šķērslis ģimenes dzīves labvēlīgiem apstākļiem ir teritorijā nepietiekamais dzīvojamais fonds un infrastruktūras sliktais stāvoklis (ceļi, internets, elektrība), kā arī darba vietu trūkums.
Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā uz 1000 iedzīvotājiem	
2012.gadā - 75 2014.gadā- 75 Datu avots – www.csb.gov.lv (uzņēmumu skaits) un www.pmlp.gov.lv (iedzīvotāju skaits)	Uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem partnerības teritorijā salīdzinājumā ar Vidzemes reģiona vidējo rādītāju ir zems. Laikā no 2012. gada līdz 2014. gadam rādītājs ir palicis nemainīgs. To ir ietekmējusi uzņēmumu skaita dinamika, kas visstraujāk ir samazinājusies 2012.- 2014. gadā. Šajā laika posmā gadu no gada samazinās starpība starp reģistrēto un likvidēto uzņēmumu skaita. 2012. gadā ir par 84 vairāk reģistrēto uzņēmumu nekā likvidēto, 2013. gadā starpība ir 58, 2014. gadā tikai 4 uzņēmumi. Uzņēmumu skaita dinamika ir straujāk krītoša nekā iedzīvotāju skaita dinamika.
Darba vietu (darba ņēmēju) skaits teritorijā	
2010.gadā - 3561 2012.gadā - 4223 2014.gadā – 4576 Datu avots – Valsts ieņēmumu dienests	Darba vietu skaits no gada uz gadu pieaug partnerības teritorijā
Bezdarba līmenis pret darbaspējīgā vecumā esošajiem	
2011.gadā – 3843 (10.45%)	Periodā no 2010.gada līdz 2014. gadam bezdarba līmenis

2012.gadā – 2811 (8.02%) 2014.gadā – 2084 (6.85%) <i>Datu avots – www.csb.gov.lv vai www.nva.gov.lv</i>	Samazinājās no 10.45% līdz 6.85% . Bezdarba līmeņa samazinājums skaidrojams ar vispārējo ekonomiskās situācijas uzlabošanu pēc pārciestās finansiālās krīzes 2008. gadā. Reģistrēto brīvo darbavietu skaits Cēsu NVA filiālē periodā no 2010.gada pieaudzis no 500 darbavietām līdz 640 darbavietām 2013.gadā un 557 darbavietām 2014.gadā.
Jauniešu bezdarba līmenis	
<i>Vidzemes reģions:</i> 2010.gadā - 2587 (15%) 2012.gadā – 1278 (10.7%) 2013.gadā – 1049 (10.3%) <i>Datu avots – Nodarbinātības valsts aģentūra</i>	Bezdarbs jauniešu vidū periodā no 2010.-2013.gadam ir samazinājies, kas skaidrojams ar vispārējās ekonomiskās situācijas uzlabošanu, kā arī mērķtiecīgām NVA aktivitātēm, atbalstot tieši šo mērķa grupu. Svarīga ir pasākumu īstenošana un instrumentu meklēšana, kas ļautu jauniešu bezdarbu novērst pilnībā –labāki priekšnosacījumi biznesa uzsākšanai, jauniešu aktivizēšanas pasākumi u.c.
Būtiskākās uzņēmējdarbības nozares pēc to apgrozījuma	
2014.gadā: 1.vieta: Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana 2.vieta: nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana 3.vieta: mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus <i>Datu avots – http://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/</i>	CRLP teritorijā viena no nozīmīgākajām nozarēm ir koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana, kas saglabājusies 1. vietā. Līdz 2012. gadam 2. Nozīmīgākā nozare bija nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana, bet 2014.gadā tā ir mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus.
Rīcības grupas teritorijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits	
2010.gadā - 60 2012.gadā - 70 2014.gadā – 89 <i>http://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/</i>	Periodā no 1991.gada līdz 2010.gadam partnerības teritorijā tika reģistrētas 60 NVO, kas darbojas arī šobrīd. Līdz 2012. gadam organizāciju skaits pieauga līdz 70, 2014.gadā sasniedzot 89 NVO Veidojas interešu organizācijas gan jauniešiem un pensionāriem, gan arī uzņēmējiem. Pieaugošais nevalstisko organizāciju skaits teritorijā liecina, ka vietējie iedzīvotāji vēlas līdzdarboties dažādās sabiedriskajās aktivitātēs, veicināt savas teritorijas aktivizēšanu, problēmu risināšanu un dzīves vides sakārtošanu.
Sabiedriski aktīvu cilvēku pieaugums (izmaiņas) (%) pagastos, ciemos (pašdarbībā u.c. iniciatīvās iesaistītie cilvēki)	
Mākslinieciskie kolektīvi – 106 Radošās industrijas/ amatu prasmes – 16 Kultūrizglītības iestādes, kultūras centri – 26 <i>Datu avots – pašvaldības vai www.kulturaskarte.lv</i>	Partnerības teritorijā ir plašs sabiedrisko aktivitāšu piedāvājumu klāsts, ko nosaka gan nevalstisko organizāciju, interešu grupu pieaugums, gan māksliniecisko kolektīvu skaits. Iedzīvotāji ir izveidojuši radošās industrijas un piekopj dažādas amatu prasmes – kokapstrāde, metālapstrāde, tekstilizstrādājumi, keramika u.c. Katrā novadā ir kultūras izglītības iestādes, kas piedāvā dažādām paaudzēm realizēt savu māksliniecisko un radošo garu.
Lauksaimniecībā nodarbināto skaits	
2010.gads - 556 2012.gads - 686	No visiem nodarbinātajiem tieši lauksaimniecībā nodarbināto skaits no 556 – 2010.gadā pieauga līdz 723 nodarbinātajiem un sastāda

2014.gads – 723 Ražojošie uzņēmumi mājas apstākļos: 2014. gads (maijs) – 46 2015.gads (maijs) - 51	16% no kopējā nodarbināto skaita īpatsvara.
Tūrisma mītnu skaits	Izmitināšanas nozarē tūrisma mītnu skaits, kuras tiek atspoguļotas CSP datos pēdējo piecu gadu laikā ir stabils. Tūrisma nozares eksports CRLP teritorijā ievērojami ir pieaudzis salīdzinot ar 2010.g., sasniedzot 41410 ārvalstu nakšņotājus 2014.g., tā kā liela daļa CRLP teritorijas atrodas GNP tūrisma klasterī EnterGauja, tad iespējams, ka šīs biedrības īstenotās mārketinga aktivitātes ir veicinājušas eksporta pieaugumu. Lursoft dati par apgrozījumu pēc nozarēm sniedz nepilnīgu informāciju, jo tajā tiek uzrādīti uzņēmumi, kuri konkrēto nozari norāda kā pamatnozari uzņēmuma darbībā, taču arī realitātē lauku teritoriju apdzīvotajās vietās ir grūtības ar sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu regulāru piedāvājumu
2010.gadā – 33 2012. gadā – 32 2014.gadā – 31	
Apkalpoto personu skaits	
2010.gadā – 26820 (ārvalstu – 6861) 2012. gadā – 30778 (ārvalstu – 7969) 2014. gadā – 41410 (ārvalstu – 12588)	
Izmitināšanas uzņēmumu apgrozījums gadā	
2010.gads – 755 449 2012.gads – 1 063 792 2013.gads – 1 089 001	
Ēdināšanas pakalpojumu uzņēmumu apgrozījums gadā EUR	
2010.gads – 1 269 208 2012.gads – 1 101 093 2013.gads – 958 775	

1.1.3. VRG darbības pamatojums

Ekonomiskās saites - CRLP teritorija raksturojas ar plašu lauksaimniecības, īpaši bioloģiskās lauksaimniecības, zivsaimniecības produktu piedāvājumu, amatniecību un tūrisma nozari, jo liela daļa CRLP teritorijas atrodas izteikti ainaviskā dabas teritorijā, kas piesaista šajā teritorijā gan vietējos, gan ārvalstu apmeklētājus. Darbojas vairāki nozīmīgi eksportspējīgi vietēja, reģionāla, valsts un starptautiska mēroga uzņēmumi mežizstrādē un kokapstrādē (SIA Staji, SIA Inerce, SIA Wenden Furniture).

Funkcionālās un vēsturiskās saites - CRLP vietējā rīcības grupa darbojas iepriekšējā Cēsu rajona robežās, tādēļ vēsturiski izveidojies ceļu tīkls un pašvaldību savstarpējā sadarbība ir aktuāla arī šodien. Vietējie iedzīvotāji izmanto dažādus CRLP pašvaldību teritorijā (kā arī bijušā rajona centra pilsētas Cēsis) esošos pakalpojumus (VID, PVD, CSDD, NVA, bankas, slimnīcu, lielveikalus u.c.) neatkarīgi no administratīvi teritoriālām robežām.

Vēsturiski ir saglabājušies vairāki lauksaimniecības un mežsaimniecības jomā nozīmīgi informācijas un konsultatīvie resursu centri (piemēram, LLKC Cēsu birojs), vienojošs ir pieejamais izglītības iestāžu pārklājums visā partnerības teritorijā, t.sk., Cēsu pilsētas tuvumā. Piedāvātais izglītības iestāžu klāsts ir plašs: pirmskolas izglītības iestādes, t.sk., specializētais bērnudārzs Veselavas pagastā, pamatskolas un internātpamatskolas, Amatas novadā Spārē un Drabešos, Pārgaujas novada Raiskuma pagastā. Bērniem un jauniešiem ir iespējas apmeklēt mūzikas, sporta un mākslas skolas - vidusskolas, profesionālās vidusskolas un pamatskolas, kas ļauj iegūt izglītību tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai.

Fiziskās saites - Ģeogrāfiskais novietojums un vēsturiski izveidojies transporta tīkls sekmē apdzīvoto vietu sasniedzamību. To šķērso Vidzemes šoseja, Rīgas - Valkas, Rīgas - Gulbenes dzelzceļa līnija. Visi partnerības teritorijas novadu pašvaldības centri ir savienoti ar Valsts reģionālas nozīmes autoceļiem. Transporta infrastruktūras un kvalitatīvu autoceļu esamība ietekmē iedzīvotāju pārvietošanos, kravu pārvadāšanu un pakalpojumu pieejamību. Sabiedriskie pasažieru pārvadājumi ir nodrošināti virzienā uz Rīgu (centru) un Cēsīm, kā arī uz citiem reģiona centriem.

1.2. PARTNERĪBAS PRINCIPA NODROŠINĀŠANA

Teritoriālā pārstāvniecība-Partnerība ir atvērta organizācija un tā apvieno biedrus no dažādiem sektoriem –pašvaldību pārstāvjus, nevalstisko sektoru, uzņēmējdarbību, fiziskas personas, kas ne retāk kā vienu reizi gadā tiekas kopsapulcē, augstākajā lēmēj institūcijā.

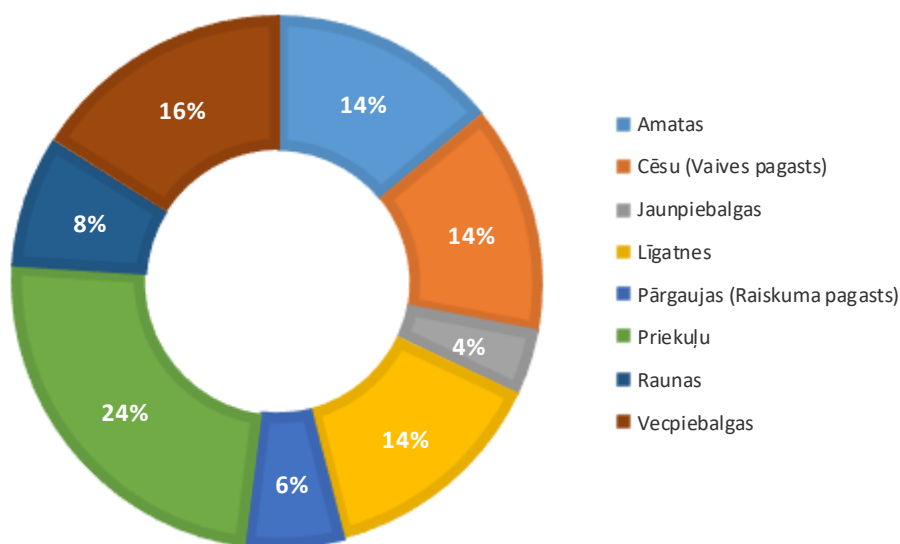
Kopsapulce ievēl savus pārstāvjus Padomē.

Padome sastāv no Padomes priekšsēdētāja un ne vairāk kā 12 Padomes locekļiem. Padome tiek veidota ievērojot partnerības principu, paredzot, ka tiek iekļauti pašvaldību pārstāvji (6 padomes locekļi) un sociāli ekonomiskie partneri (4), to starpā pārstāvētas lauksaimnieku (1), lauku sieviešu (1 I) un jauniešu intereses (1)

Partnerībā pašlaik ir 50 biedri, bet interese par iestāšanos pakāpeniski pieaug.

Biedrus pārstāv 8 novadu pašvaldības, nevalstiskās organizācijas kopskaitā 27, aktīvi novadu iedzīvotāji -8, uzņēmēji 7 (zemnieku saimniecības-4, SIA-3).

Biedru pārstāvniecībā tie ievērots teritoriālais partnerības princips.

Mērķa grupu pārstāvniecība - Par aktīvākajām mērķa grupām varētu uzskatīt nevalstisko organizāciju pārstāvju un pašdarbības kolektīvu vai interešu kopu pārstāvniecību, bet par problemātisko grupu pārstāvjiem varētu uzskatīt – bezdarbniekus gadījumos, kad novērots pieaugošs bezdarba līmenis, jauniešus gadījumos, kad novērojams iedzīvotāju skaita samazinājums, u.c.

1.3. TERITORIJAS SVĪD ANALĪZE

IEKŠĒJIE FAKTORI	1.	STIPRĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai izmantotu stiprās puses?
	1.1.	Teritorijas ģeogrāfiskās izvietojums	Teritorija ir viegli sasniedzama tūristiem un pakalpojumu/produktu pircējiem no Rīgas un apkārtējiem attīstības centriem, ražotājiem ir salīdzinoši zemākas izmaksas nogādājot produkciju līdz pircējiem, ir plašas iespējas attīstīt sadarbību ar partneriem ārpus teritorijas, izmantot attīstības centru un Rīgas potenciālu.	Jāveicina jaunu uzņēmumu veidošanās, jāattīsta publiskā infrastruktūra apdzīvotības saglabāšanai un palielināšanai. Jāattīsta efektīvi produktu loģistikas risinājumi to nonākšanai līdz izplatītājiem/pircējiem.
	1.2.	Labi attīstīts izglītības iestāžu tīkls un to kvalitāte, daudzveidīga un attīstīta kultūrvide	Izglītības iestāžu tīkls un kultūrvide piesaista un notur teritorijai iedzīvotājus – jaunās ģimenes un jauniešus- rada vietējo tirgu ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem	Jānodrošina turpmāka izglītības tīkla funkcionēšana teritorijā, nepieciešamības gadījumā apvienojot iestādes, bet noturot kritisko skolēnu masu.
	1.3.	Attīstīta kultūras un sporta infrastruktūra, plašs pārklājums visā teritorijā	Ir piesaistes resurss esošajiem iedzīvotājiem jauniem iedzīvotājiem un tūristiem	Jānodrošina šīs infrastruktūras turpmāka attīstība, sekmējot tās pievienoto vērtību iedzīvotāju un tūristu piesaistē
	1.4.	Partnerības teritorija ir ainaviska, tajā atrodas liels skaits dažāda tipa dabas objektu, kam ir augsts tūrisma potenciāls	Ainavas un dabas potenciāls kalpo kā tūrisma piesaistes faktors teritorijām ārpus pilsētām.	Jānodrošina ainavas saglabāšana un ilgtspējīga pārvaldība, dabas objektu aizsardzība, vienlaikus attīstot to pieejamību tūristiem un popularizējot, kā tūrisma galamērķi
	1.5.	Ūdens resursu daudzveidība	Augsts ūdenstūrisma un saistīto pakalpojumu potenciāls	Jāattīsta ūdenstūrisma maršruti, piedāvājums, atbalstošā infrastruktūra, jāpopularizē ūdens tūrisma piedāvājums un

			jāizglīto sabiedrība par ūdenstūrismu
1.6.	Lieli meža un ainaviskie resursi, daudzveidīgs reljefs, lauksaimniecisko zemju resursu un meža izejvielu pieejamība	Augsts potenciāls meža un lauksaimniecisko resursu izmantošanai ražošanā, gan izejvielu, gan gala produktu pārstrādē	Sekmēt jaunu lauksaimniecības, meža pārstrādes produktu ar augstu pievienoto vērtību ražošanu un realizāciju tirgū, attīstīt tiešās piegādes
1.7.	Ir aktīvi iedzīvotāji, kas pārzina dažādu amatu arodus un gatavi to attīstīt un nodot nākošām paaudzēm	Amatu prasmju daudzveidība	Sekmēt šo amatu attīstību, uzlabojot darba telpas un ražošanas līdzekļus. Uzlabot gatavā produkta konkurētspēju, veidot jaunus pakalpojumus šo arodu popularizēšanai un nodošanai jaunajām paaudzēm
1.8.	Augsta bioloģisko saimniecību koncentrācija	Augsts potenciāls bioloģiskas – augstvērtīgas un veselīgas pārtikas ražošanai un produktu virzībai tirgū	Jāattīsta bioloģisko produktu ražošana un virzība tirgū.

2.	VĀJĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jā dara, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi?
2.1.	Jauniešu aizplūšana, pieaugošs senioru īpatsvars un demogrāfiskā slodze	Samazināta pirktspēja, kvalificēta darbaspēka trūkums, pieaugoša sociālo un medicīnas pakalpojumu noslodze	Jāsekmē uzņēmējdarbības attīstība, novados jāīsteno mērķtiecīga jauniešu politika, jāefektīvizē sociālie un medicīnas pakalpojumi. Sociālās uzņēmējdarbības attīstība.
2.2.	Atbilstošu, kvalitatīvu mūžizglītības pakalpojumu trūkums	Kvalificēta darbaspēka trūkums, augoši bezdarba riski	Kopā ar vietējiem uzņēmējiem jāattīsta mūžizglītības programmas un to piedāvājums, īstenojot apmācības, kas nepieciešamas darba tirgum.
2.3.	Tūrisma nozares sezonālitate, popularizēšana	Netiek izmantots teritorijas tūrisma potenciāls	Attīstīt produktu un pakalpojumu dažādību, kvalitāti, kurus tūristiem var pārdot visu gadu. Paplašināt mērķauditoriju objektu redzamību, atpazīstamību (jāievieš norādes, jāpopularizē objekti caur dažādiem informācijas kanāliem).
2.4.	Salīdzinoši zema pirktspēja	Mazs vietējais noieta tirgus ražotājiem, amatniekiem un pakalpojumu sniedzējiem	Valsts nodokļu politikas maiņa, kāpināt nodarbinātību un jaunu cilvēku piesaisti laukos
2.5.	Vāja sadarbība uzņēmēju, amatnieku un mājražotāju starpā	Informācijas aprites un savstarpējās komunikācijas trūkums. Netiek apgūts sadarbības potenciāls (kopīgu produktu, pakalpojumu izveide, virzība tirgū, kopīgs marketing, loģistika, darbinieku apmācība u.c. risinājumi, kas samazina izmaksas un ļauj palielināt konkurētspēju)	Jāveicina kopīgi neformālie uzņēmēju pasākumi un kooperācija. Radošās amatu darbnīcas kā tūrisma pakalpojumi

2.6.	Teritorijā lēni attīstās jaunu uzņēmumu veidošanās	Vietējiem mazajiem ražotājiem, amatniekiem vai biznesa uzsācējiem ir ierobežotas iespējas saņemt profesionālas konsultācijas, kas liek tiem vai nu meklēt atbalstu citās institūcijās ārpus teritorijas, vai arī mazina motivāciju attīstīt savu saimniecisko darbību	Atbalstīt jaunu uzņēmumu veidošanos, nodrošināt konsultācijas, mentora palīdzību, organizēt apmācības un pieredzes apmaiņu seminārus. Mobilo pakalpojumu risinājumi.
2.7.	Nepietiekams amatnieku tehniskais nodrošinājums	Amatnieku ražīgums un izmaksas ir zemas, grūti konkurēt ar saviem izstrādājumiem tirgū	Jāveicina amatnieku kopprojekti- iekārtu iegādei, preču virzīšanai tirgū
2.8.	NVO attīstības un sadarbības kapacitātes trūkums	NVO darbības ilgtspēja un to darbības pozitīvā ietekme ir apdraudēta, notiek rīcību dublēšanās, mazinās iedzīvotāju interese un motivācija iesaistīties NVO	Jāsekmē NVO sadarbība – pieredzes apmaiņa, kopīgi pasākumi, projekti, jāattīsta NVO vadītāju apmācības
2.9.	Zema sociāli mazaizsargātu personu iesaiste	Jauniešu, pirmspensijas vecuma cilvēku bezdarba un dzīves līmenis	Nepieciešama sabiedriskās apziņas veidošana par sociāli atbildīgu uzņēmējdarbību. Jāveicina sociāli mazaizsargāto personu nodarbinātība, kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācijas iespējas, pakalpojumu pieejamība, iesaiste sabiedriskās aktivitātēs.

ĀRĒJIE FAKTORI	3.	IESPĒJAS	Ko tas nozīmē?	Secinājumi - kas jādara, lai attīstītu iespējas?
	3.1	Tūrisma maršrutu un piedāvājumu saskaņošana novadu starpā, kopīgu piedāvājumu veidošana un tūrisma objektu savietošana	Tiks izveidoti ilgtspējīgāki, konkurētspējīgāki un atpazīstamāki tūrisma piedāvājumi	Pašvaldībām jāaskaņo tūrisma maršruti, kā arī jāattīsta kopīgi maršruti un tie jāpopularizē
	3.2	Starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības aktivizēšana	Notiks pieredzes apmaiņa dažādu vietējai kopienai aktuālu jautājumu risināšanā.	Jāturpina iesāktās starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības iestrādes, veidojot jaunus kontaktus, sadarbojoties ar citām partnerībām, organizējot kopīgus pasākumus, kā arī pārņemot partneru labās prakses piemērus
	3.3.	Reģionālo attīstības centru tuvums un labs ceļu savienojums, teritorijā esošas dabas un kultūras vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums	Tuvumā esošās pilsētas, unikālie kultūrvēstures objekti un dabas vērtības sekmē daudzpusīgu teritorijas attīstību uzņēmējiem, tūristiem gan teritoriju attīstīt kā pievilcīgu dzīves vietu	Jāsekmē jaunu uzņēmumu veidošanās un esošo attīstība, teritorijas atpazīstamības veicināšana, inovatīvi risinājumi. Jāsekmē jaunu darba vietu veidošanos tuvāk dzīves vietai, attīstot publisko infrastruktūru (t.sk. izglītības, sporta, kultūras, satiksmes, dzīves vides). Nepieciešams sekmēt kopienu attīstību, attīstot pakalpojumus iedzīvotājiem, lai saglabātu apdzīvotību.
	3.4.	Finanšu resursu pieejamība	Dažādu fondu ietvaros uzņēmumiem, biedrībām, pašvaldībām ir iespējams piesaistīt finansējumu uzņēmējdarbības, publiskās infrastruktūras attīstībai, kā arī biedrībām dažādu iniciatīvu veidošanai un nodrošināšanai.	Organizējot seminārus, darba grupas, pieredzes apmaiņas, jānodrošina ieinteresēto mērķa grupu informētību par dažādu fondu finansējuma piesaistīšanas iespējām, sekmējot efektīvu finansējuma apguvi, kopprojektu veidošanos, sadarbošanos vietējā starpterritoriju un starpvalstu līmenī
	3.5.	NVO forumi – NVO savstarpējās	NVO sadarbojoties uzlabosies to darbības ilgtspēja, pievienotā vērtība, mazināsies	Jāsekmē NVO sadarbība – pieredzes apmaiņa, kopīgi pasākumi,

	komunikācijas attīstīšana	dublēšanās, attīstīsies jaunas darbības nišas, uzlabosies NVO vadība, palielināsies NVO dalībnieku motivācija līdzdarboties	projekti, jāattīsta NVO vadītāju apmācības
4.	DRAUDI	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu draudu ietekmi?
4.1.	Partnerības teritorijā ietilpstošo teritoriju pieaugoša konkurence, nevis sadarbība (it sevišķi tūrisma jomā)	Tiks attīstīti vairāki konkurējoši zīmoli, tūrisma maršruti un kampaņas, kas sadrumstalos un samazinās tūristu skaitu teritorijā kopumā	Pašvaldībām jāaskaņo tūrisma maršruti, kā arī jāattīsta kopīga to zīmolvedība, t.sk. sadarbībā ar „GNP Tūrisma klasteri
4.2.	Iniciatīvas un līderības trūkums iedzīvotāju vidū, iedzīvotāju motivācijas trūkums aktīvai saimnieciskai darbībai	Samazinās NVO aktivitāte, maz saimnieciskās darbības veicēju, līderu, aktīvistu – ekonomiskās un sociālās stagnācijas un pieaugošas emigrācijas draudi	Jāstiprina NVO darbība, sadarbība, līderu apmācības, mentorings, jauno biznesa uzsācēju atbalsta pasākumi
4.3.	Iedzīvotāju skaita turpmāka samazināšanās, cilvēkresursu aizplūšana, pieaugoša demogrāfiskā slodze, ar to saistīts darbavietu un kvalificētu speciālistu trūkums	Samazināts vietējais tirgus pakalpojumu sniedzējiem un ražotājiem, pieaugošs darbaspēka trūkums	Jāsekmē uzņēmējdarbības attīstība, novados jāīsteno mērķtiecīga jauniešu politika, jāefektivizē sociālie un medicīnas pakalpojumi, caur pašvaldību sadarbību. Nepieciešams būtiski uzlabot transporta infrastruktūru, sabiedriskā transporta pieejamību, regularitāti un samazināt braukšanas laiku, jāatbalsta ražotāju iespējas virzīt produkciju ārpus teritorijas tirgos (Rīgā, citos attīstības centros
4.4.	Politiskā un ekonomiskā nestabilitāte valstī, iespējamās turpmākās administratīvi-	Pieaugoša emigrācija uz lielajiem attīstības centriem. Bieži mainās likumdošana, izejmateriālu un iepirkumu	Jāsekmē uzņēmēju informētība, jāstimulē uz zināšanām balstītu uzņēmumu attīstība, kurā nav nepieciešami lieli kapitālieguldījumu uzņēmējdarbības veikšanai

	teritoriālās reformas, lauku teritorijām un pašvaldībām nelabvēlīga valsts politika	cenu mainība, līdzekļu trūkums, nedroša uzņēmējdarbības vide	
4.5.	Ceļu infrastruktūras sliktais stāvoklis	Samazinās ceļu kvalitāte, kā rezultātā šīs teritorijas neattīstās, tur samazinās iedzīvotāju skaits, neveidojas jauni uzņēmumi	Jācenšas piesaistīt pašvaldības un ārējais finansējums ceļu stāvokļa uzlabošanai, sevišķi uz uzņēmumiem.

1.4. TERITORIJAS VAJADŽĪBU IDENTIFICĒŠANA UN POTENCIĀLA ANALĪZE

Ekonomiskā darbība - veicināma, atbalstot zināšanas, prasmes un kompetences, sadarbību vietējiem ražotājiem un citām iesaistītām pusēm, atbalstot dažāda veida saimnieciskās darbības aktivitātes, t.sk., uzņēmējdarbības uzsākšanu un dažādošanu, modernizāciju, pakalpojumu sniegšanu un dažādošanu, bioloģisko lauksaimniecības produktu un mājražotāju produktu pārstrādi un to virzību tirgū. Amatnieku kooperācija un amatnieku produktu noieta sekmēšana caur tūrisma objektiem. Sekmējama jaunu tūrisma pakalpojumu radīšana, attīstība un to dažādošana; tūrisma objektu pieejamība, uzņēmumu sadarbība, ņemot vērā teritorijas dabas, kultūrvēsturiskās un tradicionālās vērtības, mazinot sezonālās negatīvo ietekmi nozares attīstībā.

Dzīves vides kvalitāte - veicināma, atbalstot vietējās iniciatīvas, kurās ikviens var piedalīties labvēlīgas dzīves vides un ražošanas apstākļu veidošanā, saimniekojot energoefektīvi, videi draudzīgā un resursus taupošā veidā, saglabājot dabas unikālās vērtības.

Sociālā darbība - veicināma atbalstot sociālo partneru (individu, interešu grupu, sabiedrisko organizāciju, pašvaldības un privātā sektora, jauniešu) sadarbības stiprināšanu un aktivitātes, kas veicina sabiedrības līdzdalību vietējās lauku vides attīstībā un saglabāšanā, veicinot sociāli mazāk labvēlīgākā stāvoklī esošo iedzīvotāju iekļaušanos un rīcībspējas paaugstināšanu sava pagasta vai novada dzīvē. Vajadzīgs atbalsts sabiedrisko aktivitāšu pilnveidošanai un dažādošanai (t.sk. apmācību, interešu biedrību, kultūras, vides aizsardzības, sporta, sociālo darbību un citu brīvā laikā pavadīšanas aktivitātēm). Sociālās uzņēmējdarbības sekmēšana.

Radošums - veicināms atbalstot iedzīvotāju zināšanu un prasmju apguvi, pilnveidi un izmantošanu, kas iegūstamas visā dzīves garumā, kā arī atbalstot iespējas realizēt jaunas idejas un ieceres (inovācijas) ekonomiskās darbības jomā, atbilstoši labvēlīgas lauku vides attīstības virzieniem. Vajadzīgs atbalsts mājražotāju, pakalpojumu sniedzēju, tūrisma un cita veida uzņēmējdarbības nozaru produktivitātes kāpināšanai atbalstot vietējās sadarbības vides platformas (radošuma un kompetenču centri, apmācību, semināru, mentoru pieejamību, u.c. vietējā līmenī). Atbalstāmas radošās brīvā laika (hobiju, tradīciju) pavadīšanas iespējas.

Kultūrvēsturiskās vērtību saglabāšana veicināma sniedzot iespēju - ikvienam saglabāt un kopt esošo kultūrvēsturisko mantojumu, arhitektūru, aizsargājamās dabas objektus un teritorijas, arī veicinot vietējo tradīciju, amata prasmju un meistarības pārmantojamību nākamajām paaudzēm. Esošie kultūrvēsturiskie objekti un vērtības ir saistītas un pielietojamas ar ekonomiskām aktivitātēm (pakalpojumu attīstības iespējām, tūrisma nozari, u.c., uzņēmējdarbības nozarēm).

1.5. STARPTERRITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VAJADZĪBU NOVĒRTĒJUMS

CRLP ir laba sadarbība ar citām VRG un NVO gan vietējā, gan starptautiskā mērogā.

Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība veicinās:

- teritorijas ekonomisko un tūrisma attīstību partnerības teritorijā;
- jaunu produktu un pakalpojumu rašanos;
- veicinās nodarbinātību saistībā ar dažādu mazās uzņēmējdarbības, mājražošanas un amatniecības nozaru apmaiņu;
- veicinās inovatīvu risinājumu ieviešanu uzņēmējdarbībā;
- veicinās veselīgu un kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu iedzīvotājiem, iesaistīšanos sabiedriskās, kultūras, izglītojošās un sporta aktivitātēs,
- veicinās pilsoniskās sabiedrības un iedzīvotāju apvienību veidošanos.

Iepriekšējā plānošanas periodā biedrība „Cēsu rajona lauku partnerība” īstenoja trīs starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projektus, kur sadarbības partneri bija gan no Latvijas, gan citām Eiropas savienības dalībvalstīm – no Latvijas (5 partneri), Čehijas (2 partneri), Igaunijas (1 partneris) un Lietuvas (4 partneri).

- Projekts „Jaunatne Jaunatnei” mērķis - *„Starpvalstu (Lietuvas, Latvijas, Igaunijas) VRG sadarbība, kopīgu aktivitāšu un nometņu īstenošanai, lai attīstītu labvēlīgu vidi jauniešu brīvā laika aktivitāšu norisei, veicinātu jauniešu aktivitāti, samazinātu lauku teritoriju depopulāciju un nodrošinātu brīvā laika aktivitātes, kas paredzētas jauniešiem.”*
- Projekts „Senie amati mūsdienās”- *„Senie amati mūsdienās” mērķis: „Motivēt jauniešus iepazīt un izmantot mūsdienās joprojām pielietotas tradicionālos amatus un prasmes, tādējādi nodrošinot kultūras tradīciju nodošanu nākamajām paaudzēm un veicinot jauniešu interesi par lauku teritorijām”.*
- Projekta „ABC vietējiem ražotājiem” – *„Veicināt vietējo iedzīvotāju izaugsmi un aktivitāti, kā arī radīt pievienoto vērtību Vidzemē ražotiem produktiem apgūstot citu valstu pieredzi, ieviešot starptautiskas zināšanas uzņēmējdarbībā”.*

2. STRATĒGISKĀ DAĻA

2.1. VĪZIJA UN STRATĒGISKIE MĒRĶI

Vīzija

Ikvienam ir iespēja dzīvot labvēlīgā lauku vidē, kur tiek veicināta sociālā un ekonomiskā darbība, radošums un saglabātas kultūrvēsturiskās vērtības.

Sociālā darbība sociālā aktivitāte, dalība sabiedriskajā darbā, pilsoniskā līdzdalība, iekļaušanās ciema, pagasta vai novada dzīvē;

Ekonomiskā darbība – zināšanas, prasmes, kompetences, ekonomiskā aktivitāte, saimnieciskā darbība, lauku vides attīstība;

Radošums - jaunas idejas, ieceres ekonomiskās darbības jomā, mūžizglītība, brīvā laika pavadīšana atbilstoši interesēm un spējām;

Dzīves vides kvalitāte –labvēlīga dzīves vide, saglabātas unikālās dabas vērtības, energoefektivitāte, “zaļā domāšana”;

Kultūrvēsturiskās vērtības –kultūrvēsturiskais mantojums- saglabāšana, attīstība, vietējo tradīciju, amata prasmju un meistarības pārmantojamība nākamajām paaudzēm.

Stratēģiskie mērķi

M1 VEICINĀT VIETĒJĀS EKONOMIKAS ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU UN DAŽĀDOŠANU	
Rīcība Nr.1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana	
M2 PIEVILCĪGAS DZĪVES VIDES UN SABIEDRISKI AKTĪVAS VIETĒJO KOPIENU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA	
Rīcība 2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai	Rīcība 2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana

2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi

VRG meklē sadarbības partnerus un vēlas turpināt sadarbību ar iepriekšējā perioda sadarbības partneriem šādu jomu starpteritoriālās un starptautiskās sadarbības projektiem:

1. Ekonomiskās aktivitātes:

- 1.1. Mazo ražotāju, mājražotāju, amatnieku un pakalpojumu sniedzēju produktu pievienotās vērtības paaugstināšanas pasākumi, apmācības mārketinga pasākumiem un kopēja noieta tirgus meklēšana;
- 1.2. Tūrisma nozares attīstība – informācijas pieejamības uzlabošana, pakalpojumu dažādošana izstrādājot kopīgus tūrisma produktus.

2. Sabiedriskās aktivitātes:

- 2.1. Dažādu mērķa grupu (Jauniešu (atbilstoši spēkā esošajam Jaunatnes likumam) senioru, sieviešu, invalīdu, u.c.) sadarbības aktivitāšu veicināšana un attīstība, nometnes;
- 2.2. Senu amatu un amatniecības kā kultūras un vēstures mantojuma saglabāšana;
- 2.3. Muzeju, nacionālo parku, novadpētniecības ekspozīciju turētāju sadarbības aktivitāšu veicināšana un attīstība;
- 2.4. Sadarbības veicināšana starp lauku skolām- multicentriem.

Lai īstenotu projekta mērķus un aktivitātes. jaunu prasmju un pieredzes gūšanai starpterritoriālos un starptautiskos projektus īstenot visā Latvijas teritorijā, izņemot Rīgu.

Balstoties uz iepriekšminēto ir izvirzīti 3 stratēģiskie mērķi

M3 VIETĒJO PRODUKTU VIRZĪŠANA STARPTAUTISKOS TIRGOS, SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS VEICĒJIEM, KURU MĒRĶIS IR EKSPORTS. KOPĒJU TŪRISMA PRODUKTU IZVEIDE

M4 ZINĀŠANU PĀRNESE UN PIEREDZES APMAIŅA PAR RADOŠIEM UN INOVATĪVIEM RISINĀJUMIEM RAŽOŠANAS, PĀRSTRĀDES, PAKALPOJUMU JOMĀ

M5 ATBALSTĪTI UZ CITU VALSTU PIEREDZI BALSTĪTI ATTĪSTĪBAS PROCESI, T.SK., SABIEDRISKO AKTIVITĀŠU ĪSTENOŠANAI KOPIENU LĪMENĪ, KOPIENU CENTRU VEIDOŠANA

2.2. STRATĒGISKIE NOVĒRTĒJUMA RĀDĪTĀJI

Lai izvērtētu stratēģijas ieviešanas progresu un izvirzīto stratēģisko mērķu sasniegšanu, noteikti šādi stratēģiskie novērtējuma rādītāji

Nr.p.k.	Stratēģiskais mērķis	Novērtējuma rādītājs	Bāzes vērtība, 2014. gads	2018. gads	2020. gads
1.	M1 Veicināt vietējās ekonomikas ilgtspējīgu attīstību un dažādošanu	Uzņēmumu skaits VRG darbības teritorijā uz 1000 iedzīvotājiem	75	75 →	75 →
2.		Bezdarba līmenis pret darbspējīgā vecumā esošajiem	2084 (6.85%)	2084 (6.85%) →	2084 (6.85%) →
3.	M2 Pievilcīgas dzīves vides un sabiedriski aktīvas vietējo kopienu attīstības veicināšana	Iedzīvotāju skaits VRG teritorijā	32022	32000 →	31980 →
4.		Māksliniecisko kolektīvu skaits	106	106 →	106 →
5.		Rīcības grupā reģistrēto NVO skaits	89	95↗	100↗

2.3. INOVATĪVO RISINĀJUMU IDENTIFICĒŠANA, KRITĒRIJI TO NOVĒRTĒŠANAI

Inovācija ir radošu ideju un zināšanu praktiskās pielietojšanas process, kā rezultātā tiek radītas tirgū pieprasītas konkurētspējīgas preces un pakalpojumi ar augstu pievienoto vērtību

Inovatīvam projektam jābūt pārbaudāmam un pierādāmam, ka tas ir inovatīvs, tam ir jāatšķiras no tradicionālas, sabiedrībai zināmas pieejas, produktiem un pakalpojumiem un tam jāatbilst vismaz vienai vai vairākām pazīmēm (kritērijiem) :

- *oriģinalitāte* - netradicionāli risinājumi teritorijas attīstības veicināšanai un identitātes stiprināšanai, kas ir radīti un īstenoti konkrētajā pašvaldībā vai pārņemti no citām Latvijas pašvaldībām vai ārvalstu prakses, veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem;
- *resursu izmantošanas efektivitāte* – risinājumi teritoriju attīstībai, kas balstās uz vietējiem resursiem un vērtībām un palīdz ilgtermiņā atrisināt konstatētās problēmas bez lieliem finanšu resursu ieguldījumiem;
- *sabiedriskā nozīme (ilgtspēja)* – risinājumi, kas atstāj pozitīvu ietekmi uz vietējo sabiedrību, aktivizējot vietējos iedzīvotājus;
- *partnerība* – risinājumi, kas veicinājuši sadarbību un dažādu nozaru / jomu kopdarbu un mijiedarbi teritorijas attīstības jautājumu risināšanā;
- *integrēta pieeja* – risinājumi, kas paredz nozaru savstarpēju koordināciju, panākot, ka vienas nozares risinājumi ietekmē un papildina citu nozaru attīstību, tādā veidā nodrošinot kompleksu jautājumu risināšanu teritorijas attīstībai.

Saskaņā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pieņemto definīciju, inovācija tiek iedalīta:

- **Produkta inovācija** - jaunas vai ievērojami uzlabotas preces vai pakalpojumus. Produkta inovācija nozīmē būtiskus uzlabojumus tehniskajā specifikācijā, dažādās komponentēs un materiālos, pastāvošajās programmatūrās, lietotājdraudzīgumu vai citas funkcionālās īpašības.
- **Procesa inovācija** - jaunas vai ievērojami uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes. Procesa inovācija nozīmē būtiskas izmaiņas tehnoloģijās, iekārtās un/vai programmatūrā.
- **Mārketinga inovācija** - jaunas mārketinga metodes, t.sk. būtisku izmaiņu veikšanu ne tikai ražojumu dizainā vai iepakojumā, bet arī produktu izplatīšanā, produktu izvietojumā vai izmaiņas cenu politikā.
- **Organizatoriskā inovācija** - jaunas organizatoriskas metodes uzņēmuma uzņēmējdarbības praksē, darba vietu organizāciju vai ārējās attiecības.
- **sociālā inovācija** - uzlabojumi sociālajā vidē – *labklājība, nodarbinātība, kultūrvide*

Uzskaitītās inovāciju pazīmes tiks ņemtas vērā un vērtētas, izvērtējot projektu (pamatojoties uz projekta iesniegumā sniegto informāciju. Inovācijas jeb jauninājumi tiks vērtēti partnerības teritorijas mērogā (katrā novadā, pagastā).

3. RĪCĪBU PLĀNS

3.1. EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDA LAUKU ATTĪSTĪBAI ATBALSTĪTĀS RĪCĪBAS PLĀNS 2015.–2020. GADAM

Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju" (turpmāk – Lauku attīstības programmas apakšpasākums).

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākums 19.2. „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” 5.1.aktivitāte „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”

Rīcība Nr.1.1. Uznēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana

Atbalstāmo aktivitāšu 5.1.1.; 5.1.2.; 5.1.3.; 5.1.4. darbības:

5.1.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;

5.1.2. Lauksaimniecības produktu pārstrādei, realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;

5.1.3. Vides radīšana vai labiekārtošana, kurā tiek realizēta vietējā produkcija (tirdzniecības vietas), jaunu realizācijas veidu īstenošana. Vides radīšana vai labiekārtošana, kurā tiek realizēta vietējā produkcija. Darba vides iekārtošana, uzlabošana. Tirdzniecības vietu iekārtošana. Tirdzniecības veidu dažādošana, izbraukumu tirdzniecība, e-vide, u.tt.

5.1.4. Darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

Rīcības ietvaros atbalstāmās darbības:

- Jaunu uzņēmumu radīšana un esošo uzņēmumu darbības attīstība;
- Jaunu produktu, pakalpojumu izveide un esošo produktu un pakalpojumu attīstība;
- Mājražošanas un amatniecības attīstība un dažādošana iepakojšana un to realizēšana tirgū;
- Lauksaimniecības produktu pārstrāde, tajā skaitā, saražotās produkcijas iepakojšana un to realizēšana tirgū;
- Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības produktu un pakalpojumu attīstība un dažādošana;
- Jaunu tūrisma pakalpojumu un produktu attīstība un esošo uzlabošana un dažādošana;
- Vides radīšana vai labiekārtošana, kurā tiek realizēta vietējā produkcija (tirdzniecības vieta);
- Tirgus vietas iekārtošana, uzlabošana, labiekārtošana;
- Citu veidu vietējās produkcijas tirgus noieta sekmēšana (piemēram, internetveikala ierīkošana, izbraukumu tirdzniecība);
- Darbinieku produktivitātes un kvalifikācijas kāpināšana;

Rīcībai attiecināmās izmaksas:

- jaunu pamatlīdzekļu un programmnodrošinājuma iegādes un uzstādīšanas izmaksas;
- jaunas būvniecības, būves pārbūves, būves ierīkošanas, būves novietošanas un būves atjaunošanas, ja būve tiek tehniski vai funkcionāli uzlabota, izmaksas;
- jaunu būvmateriālu iegādes izmaksas;
- ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu un pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai;
- patentu, licenču, autortiesību un preču zīmju saņemšanas vai izmantošanas izmaksas;
- maksa par darbinieku dalību mācībās (kvalifikācijas paaugstināšanas apmācības, jauna amata apguve);
- komandējuma izmaksas, kas tieši saistītas ar projekta īstenošanu (tikai 5.1.4.aktivitātei);

- pievienotās vērtības nodoklis, ja nav tiesību to atskaitīt no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodokli;
- vispārējās izmaksas, kuras ir tieši saistītas ar projekta sagatavošanu vai īstenošanu.

Atbalsta pretendents:

- saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 590

Darbību īstenošanas vieta:

Biedrības „Cēsu rajona lauku partnerības” darbības teritorijā, kā arī ārpus biedrības „Cēsu rajona lauku partnerības” darbības teritorijas (atbilstoši MK Nr.590 13.2 punktiem).

Atbilstība Lauku attīstības programmai: apakšpasākums 19.2. „Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju” 5.2.aktivitāte „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”

Rīcība 2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai

Atbalstāmās aktivitātes 5.2.1. darbības:

Vietējās teritorijas, ieskaitot dabas un kultūras mantojuma objektus, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Rīcības ietvaros atbalstāmās darbības:

- Apdzīvoto vietu publiskā infrastruktūra;
- Infrastruktūras izveide dabas un kultūras objektos, kuras nepieciešamība ir apstiprināta ar apdzīvotās vietas iedzīvotāju vajadzību apzināšanu un/vai pamatota pašvaldības attīstības programmā;
- Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un popularizēšana.

Rīcībai attiecināmās izmaksas:

- jaunu pamatlīdzekļu iegādes un uzstādīšanas izmaksas;
- jaunas būvniecības, būves pārbūves, būves ierīkošanas, būves novietošanas, būves atjaunošanas un būves restaurācijas izmaksas;
- jaunu būvmateriālu iegādes izmaksas;
- teritorijas labiekārtošanas izmaksas;
- mācību izmaksas;
- ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kuras nepieciešamas vietas potenciāla un pievilcības veidošanai;
- pievienotās vērtības nodoklis, ja nav tiesību to atskaitīt no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodokli;
- vispārējās izmaksas, kuras ir tieši saistītas ar projekta sagatavošanu vai īstenošanu.

Atbalsta pretendents:

Juridiska vai fiziska persona

Darbību īstenošanas vieta:

Biedrības „Cēsu rajona lauku partnerības” darbības teritorija.

Rīcība 2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana

Atbalstāmās aktivitātes 5.2.2. darbības:

Sabiedrisko aktivitāšu(ieskaitot apmācību un interešu klubus, sociālās aprūpes vietas, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes,) dažādošana vietējiem iedzīvotājiem.

Rīcības ietvaros atbalstāmās darbības:

- Aprīkojuma iegāde sabiedrisko aktivitāšu, sporta, kultūras, interešu centru, mūžizglītības un sociālo pakalpojumu attīstībai un dažādošanai;

- Vides aizsardzības aktivitātēm;
- Lauku tradīciju un kultūras mantojuma stiprināšana un attīstība;
- Apmācību organizēšana, amatu prasmju apguve;
- Infrastruktūras izveidošana sporta objektos.

Rīcībai attiecināmās izmaksas:

- jaunu pamatlīdzekļu un programmu nodrošinājuma iegāde un uzstādīšana;
- jaunas būvniecības, būves pārbūves, būves ierīkošanas, būves novietošanas, būves atjaunošanas un būves restaurācijas izmaksas;
- jaunu būvmateriālu iegādes izmaksas;
- teritorijas labiekārtošanas izmaksas;
- mācību izmaksas;
- ar sabiedriskajām attiecībām saistītas izmaksas, kuras nepieciešamas vietas potenciāla un pievilcības veidošanai;
- pievienotās vērtības nodoklis, ja nav tiesību to atskaitīt no valsts budžetā maksājamās nodokļa summas kā priekšnodokli;
- vispārējās izmaksas, kuras ir tieši saistītas ar projekta sagatavošanu vai īstenošanu.

Atbalsta pretendents:

Juridiska vai fiziska persona

Darbību īstenošanas vieta:

Biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” darbības teritorija.

Rīcības plāns 2015.–2020. gadam Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju"

Nr.	Mērķis / Rīcība	LAP 2014.-2020. atbilstošā Apakšpasākuma aktivitāte	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Maksi-mālā atbalsta intensitāte (%)	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)	Rezultātu rādītāji
(1.)	(2.)	(3.)	(4.)	(5.)	(6.)	(7.)
M1 Veicināt vietējās ekonomikas ilgtspējīgu attīstību un dažādošanu						
1.1.	Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana	5.1. „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas”	2016. 1 kārtā 2017. 1 kārtā 2018. 1 kārtā 2019. 1 kārtā 2020.gadā 1. kārtā	65% +5% projektiem, kurus realizē jauns uzņēmums ¹ ; Kopprojektam – 70%	25 000 EUR	Skat. 3.3. nodaļu
M2 Pievilcīgas dzīves vides un sabiedriski aktīvas vietējo kopienu attīstības veicināšana						
2.1.	Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai	5.2. „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”	2016. 1 kārtā 2017. 1 kārtā 2018. 1 kārtā 2019. 1 kārtā 2020.gadā 1. kārtā	Sabiedriskā labuma projektiem – 90%	20 000 EUR	Skat. 3.3. nodaļu
2.2.	Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	5.2. „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas”.	2016. 1 kārtā 2017. 1 kārtā 2018. 1 kārtā 2019. 1 kārtā 2020.gadā 1. kārtā	Sabiedriskā labuma projektiem – 90%	5 000 EUR	Skat. 3.3. nodaļu

¹ Par jaunu uzņēmumu tiek uzskatīts uzņēmums vai fiziska persona, kas uz projekta iesniegšanas brīdi plāno reģistrēt darbību vai reģistrācija nav vecāka par 1 gadu.

3.2. CITA ĀRĒJĀ FINANSĒJUMA NEPIECIEŠAMĪBA UN PIESAISTĪŠANAS NOVĒRTĒJUMS

Lai partnerības teritorijā sekmētu stratēģijā izvirzīto mērķu sasniegšanu, piesaistīt ne tikai Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai – ELFLA finansējumu, bet veicināt paplašināt iespējas realizēt projektus piesaistot:

- Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk- ERAF)
- Eiropas Sociālā fonda (turpmāk- ESF) finansējumu vietējā mēroga iniciatīvām un sekmējot koordināciju starp dažādiem fondiem vietējā līmenī.
- ERASMUS+
- SIF vai citiem atbalsta instrumentiem kapacitātes stiprināšanas aktivitātēm, ar mērķi uzlabot vietējo iedzīvotāju un organizāciju spēju attīstīt radošumu un kooperāciju vietējā potenciāla un resursu efektīvai izmantošanai teritorijas un organizācijas attīstībai

3.3. RĪCĪBU REZULTĀTU RĀDĪTĀJI

RĪCĪBA	REZULTĀTU RĀDĪTĀJI 2018. gadā
Rīcība 1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana	<ul style="list-style-type: none"> • Īstenoti vismaz 10 projekti; • Izveidotas vismaz 4 darba vietas; • Atbalstīti vismaz 6 uzņēmumi; • Neto apgrozījumu vai ražošanas apjomu palielinājuši vismaz 5 uzņēmumi; • Jaunradīti vismaz 2 uzņēmumi; • Realizēts vismaz 1 projekts mācībām uzņēmējdarbības veicināšanai un/vai attīstībai • Izveidots 1 internetveikals; • Izveidota 1 tirdzniecības vieta; • Labiekārtota 1 tirdzniecības vieta; • Radīta vismaz 1 mobila izbraukumu tirdzniecības platforma
Rīcība 2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.	<ul style="list-style-type: none"> • Atbalstīti vismaz 10 projekti; • Labiekārtotas publiskās teritorijas un uzlabota infrastruktūra 5 vietās; • Īstenoti vismaz 2 infrastruktūras uzlabošanas, ēku atjaunošanas un saglabāšanas pasākumi; • Izveidota vismaz 1 kvalitatīva kultūrvēsturiskā mantojuma/novadpētniecības ekspozīcija, kas tiek iekļauta vismaz reģiona līmeņa tūrisma informācijas aprītē.
Rīcība 2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	<ul style="list-style-type: none"> • Īstenoti vismaz 15 projekti; • Uzlabota infrastruktūra un/vai aprīkojums vismaz 3

	<p>sporta/veselīga dzīvesveida centros/klubos (attiecināma arī jaunu centru izveidošana);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izveidoti vismaz 2 jauni dabas tūrisma objekti; • Izveidotas vismaz 2 jaunu sociālo pakalpojumu sniegšanas vietas/atbalsta centri sociāli mazāk aizsargāto iedzīvotāju grupām; • Uzlabota pakalpojumu sniegšanas kvalitāte vismaz 3 esošajās institūcijās/organizācijās; • Uzlabotas vai izveidotas vismaz 2 jaunas infrastruktūras/pakalpojumi bērniem un/vai jauniešiem; • Uzlabota sporta, kultūras, mūžizglītības pasākumu un brīvā laika pavadīšanas infrastruktūra un/vai saturiskais piedāvājums vismaz 8 apdzīvotās vietās; • Izveidoti vismaz 2 tradīciju objekti/pasākumi; • Radīti vismaz 3 infrastruktūras objekti/pasākumi, kas veicina jauniešu piesaisti lauku teritorijai; • Noorganizētas 2 apmācības amatu apgūšanai
--	---

RĪCĪBA	REZULTĀTU RĀDĪTĀJI 2020. gadā
Rīcība 1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vietas radīšana vai labiekārtošana	<ul style="list-style-type: none"> • Īstenoti vismaz 10 projekti; • Izveidotas vismaz 4 darba vietas; • Atbalstīti vismaz 5 uzņēmumi; • Neto apgrozījumu vai ražošanas apjomu palielinājuši vismaz 5 uzņēmumi; • Jaunradīts vismaz 1 uzņēmums
Rīcība 2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.	<ul style="list-style-type: none"> • Atbalstīti vismaz 6 projekti; • Labiekārtotas publiskās teritorijas 4 vietās • Uzlabota infrastruktūra 4 vietās
Rīcība 2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	<ul style="list-style-type: none"> • Īstenoti vismaz 8 projekti; • Uzlabota sporta, kultūras, mūžizglītības pasākumu un brīvā laika pavadīšanas infrastruktūra un/vai saturiskais piedāvājums vismaz 5 apdzīvotās vietās; • Radīti vismaz 2 infrastruktūras objekti/pasākumi, kas veicina jauniešu piesaisti lauku teritorijai;

4. ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA

4.1. VIETĒJĀS RĪCĪBAS GRUPAS INFORMĀCIJAS TĪKLU VEIDOŠANAS APRAKSTS UN SADARBĪBAS NODROŠINĀŠANA STARP DAŽĀDĀM TĀS DARBĪBAS TERITORIJĀ ESOŠAJĀM ORGANIZĀCIJĀM

Informācijas apmaiņai un sadarbības veicināšanai tiek izmantotas dažādas metodes un informatīvie kanāli.

Internets (mājaslapa)	Biedrības mājas lapa www.partneriba.lv , kurā regulāri tiek ievietota informācija par biedrības aktualitātēm, kā arī stratēģijas ieviešanas gaitu, par projektu konkursiem un stratēģijas ietvaros īstenotajiem projektiem un citām aktivitātēm- apmācībām, semināriem, pieredzes apmaiņas braucieniem.
Vietējie plašsaziņas līdzekļi	Aktuālā un saistošā informācija tiek publicēta arī partnerības biedru pašvaldību mājas lapās, kā arī pagastu pašvaldību regulāros ziņu izdevumos – www.amatarnovads.lv ; Amatas novada vēstis; www.cesis.lv ; Vaives vēstis; www.ligatne.lv ; Līgatnes novada ziņas; www.jaunpiebalga.lv ; Avīze Piebaldzēniem; www.pargauja.lv ; Pārgaujas novada vēstis; www.priekuli.lv ; Priekuļu novada vēstis; www.rauna.lv ; Raunas novada vēstis; www.vecpiebalga.lv ; Vecpiebalgas novada ziņas Plašs partnerības aktivitāšu informācijas izplatīšanas veids ir prese, izmantojot vietējo laikrakstu Vidzemes novadiem „Druva” izdevumus. Partnerībai ir jau veiksmīga sadarbība ar vietējiem žurnālistiem, kas atvieglo komunikāciju
Sociālie tīkli	Plašai un ātrai saziņai ar sabiedrību tiek izmantoti sociālie tīkli: facebook.com, twitter.com; draugiem.lv
Tiešā komunikācija	Individuālas konsultācijas birojā (arī pa tālruni, skype un e-pastu), ja nepieciešams projektu īstenošanas vietās. Konsultācijas pieejamas katru darba dienu. Aktualitātes tiek regulāri izsūtītas arī uz e-pastu padomei un partnerības biedriem (izveidota e-pastu datu bāze).
Informatīvie pasākumi	Partnerības pārstāvji piedalās informatīvajās sanāksmēs un semināros, apmācībās, forumos, ko organizē Valsts Lauku tīkls, ZM, LAD, VID, Latvijas Lauku forums, LOSP u.c. Notiek novados, pagastos kopīgas tikšanās, semināri par izsludinātajiem projektu konkursiem, kā arī projektu iesniegumu aizpildīšanas semināri.
Pieredzes apmaiņa	Organizēti pieredzes apmaiņas pasākumi gan VRG mērogā, gan Latvijas mērogā, gan ārpus valsts, lai popularizētu īstenotos projektus, gan iegūstot pozitīvo projektu pieredzi un sadarbības partnerus.
Publicitātes/atpazīstamības pasākumi	Iespēju robežās tiek veidoti TV sižeti par realizētiem projektiem, gan bukleti, kalendāri ar realizēto projektu aprakstiem, stendi novadu pasākumos.

4.2. PAPILDINĀTĪBAS NODROŠINĀŠANA AR EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU DARBĪBAS PROGRAMMAS SPECIFIKSIEM ATBALSTA MĒRĶIEM

Stratēģijas ietvaros īstenotajiem projektiem mērķu sasniegšanai ir iespējama papildinātība ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifiskajiem atbalsta mērķiem (turpmāk tekstā - SAM).

Atbilstošais SVVA stratēģijas mērķis	Atbilstošā SVVA stratēģijas rīcība	SVVA stratēģijas atbalstāmās darbības	SAM	SAM atbalstāmās darbības
M1 Veicināt vietējās ekonomikas ilgtspējīgu attīstību un dažādošanu	1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība. 1.2. Vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana.	Stratēģija paredz investīcijas maza mēroga uzņēmējdarbības atbalsta publiskās un privātās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai, lai veicinātu tradicionālu un netradicionālu vietējās produkcijas realizācijas veidu attīstību VRG teritorijā. Rīcības ietvaros jāsekmē vietējo produktu ražošana, produktivitāte un izplatīšana, kas potenciāli veicinātu jaunu darbavietu radīšanu un reģionu attīstību, kā arī vietējo produktu patēriņu.	SAM 3.3.1 “Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām”	Pasākumu īsteno pašvaldības uzņēmējdarbības vides uzlabošanai investoru piesaistei un darbavietu radīšanai, veicot investīcijas maza mēroga uzņēmējdarbības atbalsta publiskās infrastruktūras attīstībai un pieejamībai.
		SVVA stratēģijas viens no mērķiem ir radīt labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai un	3.1.1. “Sekmēt MVK izveidi un attīstību, īpaši apstrādes rūpniecībā un RIS3	Aizdevumu garantiju nodrošināšana komersantiem kredītu nodrošinājumu

		vietējās ekonomikas stiprināšana. Tādejādi tiks atbalstītas aktivitātes, kas veicina jaunu uzņēmumu veidošanos, jaunu un esošo produktu un pakalpojumu radīšanai un attīstīšanai, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības izveidei vai attīstībai, sniedzot iespēju iegādāties nepieciešamo aprīkojumu, veikt būvniecību u.c.	prioritārajās nozarēs”	segšanai gadījumā, kad komersantam ir nepieciešams lielāks nodrošinājums, nekā tas ir pieejams. Aizdevumu garantijas izmantojamas investīciju aizdevumiem, apgrozāmajiem līdzekļiem, līzīngam un faktoringam
1.1. Uzņēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība.		Stratēģija paredz veicināt darbinieku zināšanu, prasmju un iemaņu paaugstināšanos. Stratēģijas ietvaros tiks panākta arī izglītojamo individuālo kompetenču attīstība, profesionālā pārkvalifikācija, pilnveide. Atbalsts tiks sniegts sociāli mazaizsargāto personu (iesaistei un/vai nodarbinātībai.	SAM 8.4.1. "Pilnveidot nodarbināto personu profesionālo kompetenci".	Darbinieku produktivitātes kāpināšana (sociālās atstumtības riska grupas iespēja iekļauties darba tirgū. Lai novērstu darbaspēka kvalifikācijas neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju, nepieciešams attīstīt kompetences formālā izglītībā, kā arī ārpus formālās izglītības visa mūža garumā
		Stratēģija paredz veicināt darbinieku zināšanu, prasmju un iemaņu paaugstināšanos. Stratēģijas	SAM 1.2.2.3. “Inovāciju motivācijas programma”	Informatīvs un konsultatīvs atbalsts biznesa ideju autoriem, potenciālajiem uzņēmējdarbības uzsācējiem

		<p>ietvaros tiks panākta arī izglītojamo individuālo kompetenču attīstība, profesionālā pārkvalifikācija, pilnveide. Atbalsts tiks sniegts sociāli mazaizsargāto personu (iesaistei un/vai nodarbinātībai.</p>		<p>par dažādām ar uzņēmējdarbību un inovācijām saistītām tēmām, lai sabiedrībai radītu izpratni par inovācijām un pilnveidotu uzņēmējdarbības prasmes</p>
			<p>SAM 3.2.1.1 Atbalsts starptautiskās konkurētspējas veicināšanai un darījumu tūrisma piesaistei</p>	<p>Ārējo tirgu apgūšana”, atbalsts dalībai izstādēs, konferencēs. Atbalsts darījumu tūrisma veicināšanas pasākumu piesaistei, lai stiprinātu starptautisko konkurētspēju tūrismam un veicinātu ārējo tirgu apgūšanu</p>
		<p>SVVA stratēģijas viens no mērķiem ir radīt labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai un vietējās ekonomikas stiprināšana. Tādejādi tiks atbalstītas aktivitātes, kas veicina jaunu uzņēmumu veidošanos t.sk. sociālajā uzņēmējdarbībā, kā arī darbinieku zināšanu, prasmju un iemaņu paaugstināšanos.</p>	<p>SAM 9.1.1.3. “Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai</p>	<p>Atbalsts sociālās uzņēmējdarbības īstenošanai un darbavietu izveidei, biznesa plānu izstrādei, mentoringam, konsultācijām. Apmācības esošajiem un potenciālajiem sociālās uzņēmējdarbības veicējiem un uzņēmumu darbiniekiem</p>
<p>M2 Pievilcīgas dzīves vides un sabiedriski aktīvas vietējo kopienu</p>	<p>2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana</p>	<p>Rīcība paredz veicināt radošas, kvalitatīvas un</p>	<p>5.5.1. “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un</p>	<p>Uz pašvaldību attīstības programmām balstīta,</p>

attīstības veicināšana	pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai	drošas dzīves vides attīstību un publisko pakalpojumu un aktivitāšu dažādošanu VRG teritorijā. Stratēģijas ietvaros plānots atbalstīt ieguldījumus infrastruktūrā – gājēju laipu, informatīvo zīmju, labiekārtoto taku, putnu vērošanas torņu, skatu torņu, tiltiņu, ūdens tūristu apmetņu vietu, auto stāvlaukumu izbūvi vai rekonstrukciju. SVVA stratēģijas ietvaros, iespējams papildināt sniegto pakalpojumu klāstu tūrisma attīstībai, radot papildus izklaides un atpūtas iespējas teritorijā.	dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus”	nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu un saistītās infrastruktūras atjaunošana, pārbūve un restaurācija, jaunas infrastruktūras būvniecība ar mērķi pilnveidot kultūras un dabas mantojuma objektā nodrošinātos pakalpojumus, kā arī jaunu pakalpojumu izveide, dabas un kultūras mantojuma objektu sasniedzamības uzlabošana un kultūras mantojuma izpēte
			SAM 5.4.1. “Saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekosistēmas	Nodrošinās dabas vērtību ekoloģiskajām prasībām nepieciešamo aizsardzības un apsaimniekošanas režīmu, vienlaikus līdzsvarojot dabas aizsardzības un ekonomiskās attīstības intereses
	2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	Stratēģija veicinās sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu iedzīvotāju radošai un profesionālai pilnveidei VRG teritorijā, tādējādi tas ir kā papildinājums SAM mērķim, kas paredz uzlabot	8.1.2 “Investīcijas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmju apgūšanu un mūžizglītību, attīstot izglītības un apmācības infrastruktūru	

		<p>vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi. Attālākos pagastos, iespējams, efektīvi izmantot skolas telpas interešu izglītības nodrošināšanai pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai un dažādot mūžizglītības pakalpojumu klāstu. Projekti veicinās sabiedrisko aktivitāšu (ieskaitot apmācību un interešu klubus, sociālās aprūpes vietas, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes) izmantošanas iespēju dažādošanu.</p>		
--	--	--	--	--

4.3. PROJEKTU VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI UN KĀRTĪBA, TOSTARP INTEREŠU KONFLIKTU

Vērtēšanas kritēriji „Vietējās attīstības stratēģijas” ietvaros 2015.-2020. gadam

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Rīcība 1.1 Uznēmumu (mikro un mazo) radīšana un attīstība, vietējās produkcijas realizācijas vides radīšana vai labiekārtošana. Minimālais punktu skaits, kas iegūstams, lai projekts saņemtu pozitīvu atzinumu 15 punkti.

Nr.	Kritēriji:	Atsauce uz veidlapu
1.	Administratīvie vērtēšanas kritēriji:	
1.1.	Projekta iesnieguma atbilstība: 1) iesniegts termiņā; 2) atbilst stratēģijas mērķim; 3) atbilst rīcībai; 4) atbilst īstenošanas vietai ² . (Ja projekts kādā kritērijā neatbilst un tiek novērtēts ar 0, tad projekts tālāk netiek vērtēts, saņem negatīvu atzinumu un kopējais punktu skaits netiek piešķirts, atzinumā norādot 0 punkti).	B B5 B1 B7 Viss projekta iesniegums
2.	Kvalitatīvie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu no 0 līdz 2	
2.1.	Projektā skaidri aprakstīta esošā situācija, tirgus analīze un pamatotas plānotās aktivitātes, kā sasniegt plānoto mērķi 1) projektā detalizēti aprakstīta esošā situācija plānotās aktivitātes – 2 punkti; 2) projektā daļēji aprakstīta esošā situācija un plānotās aktivitātes – 1 punkts; 3) projektā nav aprakstīta esošā situācija un plānotās aktivitātes – 0 punkti.	A1 B5 B6 B8 B14
2.2.	Projektā paredzētais finansējuma apjoms ir pamatots (tirgus izpēte paredzētajām aktivitātēm) un finanšu informācija (ieņēmumu un izdevumu) pamatotība, lai sasniegtu projekta mērķi. 1) finansējums detalizēti aprakstīts un pamatots – 2 punkti; 2) finansējums daļēji aprakstīts un pamatots – 1 punkts; 3) projekta finansējums nav atbilstošs – 0 punkti.	B6 B9 B10 C sadaļa
2.3.	Projekta ieguldījums nodarbinātības veicināšanā. 1) Radītas divas vai vairāk pilna laika darba vietas – 2 punkti; 2) radīta viena pilna laika darba vieta – 1 punkts; 3) netiek radīta darba vieta – 0 punkti	B4 B4.1 B6 C sadaļa
2.4.	Projektā aprakstīts iespējamo risku izvērtējums, pasākumu plāns risku novēršanai vai samazināšanai. 1) detalizēti aprakstīti riski un pamatotas darbības to novēršanai vai samazināšanai – 2 punkti; 2) daļēji aprakstīti riski un pamatotas darbības to novēršanai vai samazināšanai – 1 punkts;	B15

²Īstenošanas vieta var ārpus CRLP teritorijas (Atbilstoši MK noteikumiem Nr.590 13.2 punktiem)

	3) nav aprakstīti riski un darbības to novēršanai vai samazināšanai – 0 punkti.	
2.7.	Projekta iesniegumam ir pievienota projekta pamatojošā dokumentācija (atbilst 13.10.2015.MK Not.Nr.590 43.punktam) 1) Projekta iesniegumam pievienota visa projekta pamatojošā dokumentācija – 2 punkti; 2) Projekta iesniegumam pievienota daļēja projekta pamatojošā dokumentācija – 1 punkts; 3) Projekta iesniegumam nav pievienota projektu pamatojošā dokumentācija – 0 punkti.	D1
2.6.	Projekts ir inovatīvs partnerības pagastu mērogā, ja izpilda vienu no inovācijas pazīmēm (inovācijas pazīmes novērtējums skaidrots VAS 2.3.punktā), ir aprakstīts 1) projekts ir inovatīvs CRLP teritorijā – 2 punkti; 2) projekts ir inovatīvs novadā – 1.5 punkti; 3) projekts ir inovatīvs pagastā/pilsētā – 1 punkts; 4) projekts ir inovatīvs tikai projekta iesniedzēja darbības nodrošināšanai – 0.5 punkti; 5) projekts nav inovatīvs – 0 punkti	B3 B3.1
2.5.	Projektam plānota ilgtermiņa. 1) detalizēti aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 2 punkti; 2) daļēji aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 1 punkts; 3) nav aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 0 punkti.	B6 B15 C sadaļa
2.8.	Projektā paredzēta publicitāte un informācijas izplatīšana par projekta rezultātiem, nodrošinot atsauci uz CRLP. 1) aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 2 punkti; papildus sasniedzamais rādītājs kas jāsasniedz projekta uzraudzības laikā. 2) nav aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 0 punkti.	B13
3.	Specifiskie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu 0 - 3	
3.1.	Tiks izmantoti/iesaistīti vietējie resursi (izejmateriāli, cilvēkresursi) 1) apmācībās izmantoti/iesaistīti vietējie resursi – 3 punkti; 2) ražošanā izmantoti/iesaistīti vietējie resursi – 2 punkti; 3) pakalpojumu sniegšanā izmantoti/iesaistīti vietējie resursi – 1 punkts; 4) netiek izmantoti/iesaistīti vietējie resursi – 0 punkti	B6 B14 B15 D sadaļa
3.2.	Projekta darbības virziens 1) Ražošana – 2 punkti; 2) Pakalpojumu sniegšana – 1 punkts.	B5 B6
3.3.	Projekts atbilst kopprojekta definējumam normatīvo aktu izpratnē 1) tiek īstenots kopprojekts – 2 punkti; 2) netiek īstenots kopprojekts – 0 punkti.	A2
Maksimālais punktu skaits – 25 punkti		
4.	Noteicošie vērtēšanas kritēriji, pie vienādu punktu skaita:	
4.1.	Projekts, kas izpilda vairāk rīcības rezultatīvo rādītāju. Par katru paredzēto	B4 B4.1

	rezultatīvo rādītāju izpildi papildus piešķirt 0.001 punktu.	
4.2.	Atbalsta pretendenta attiecināmās izmaksas ir mazākas pret maksimāli pieļaujamo attiecināmo izmaksu summu. Piemēram: Ja 2 projektiem vienāds punktu skaits, tad tas projekts, kam mazākas attiecināmās izmaksas pret kopējām, saņem 0.001 punktu un kam lielākas – tas saņem 0 punktus. Ja 3 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad projekts, kam vismazākās attiecināmās izmaksas saņem 0.002 punktus, otrs, kam mazākas attiecināmās izmaksas saņem 0.001 punktu un trešais projekts, kam lielākās attiecināmās izmaksas saņem 0 punktus. Utt.	B9
4.3.	Pretendents ir saņēmis atbalstu iepriekšējās kārtās plānošanas perioda ietvaros (Partnerības vērtēšanas komisija izvērtējot projektu sniegusi atzinumu – Atbilst) Pretendenta projekts vai projekti saņēmuši vismaz minimālo punktu skaitu un atzinumu – atbilst stratēģijai. Tas pretendents, kas iesniedzis vismazāk projektus pēc skaita, tas saņem vislielāko punktu skaitu. Piemēram: Ja 2 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad viens pretendents iesniedz projektu pirmo reizi un saņem 0.001 punktu, otrs pretendents iesniedzis projektu atkārtoti vai iesniedz citu projektu – saņem 0 punktus. Ja viens pretendents iesniedzis kopā ar vērtējamo projektu 3 projektus un otrs pretendents 5 projektus, tad attiecīgi pirmais pretendents saņem 0.001 punktu un otrais 0 punktus. Ja 3 pretendenti ar vienādu punktu skaitu, tad pēc šīs metodes ar mazāko projektu skaitu saņem 0.002 punktus, nākamais 0.001 punktu un pretendents, kas iesniedzis visvairāk projektus saņem 0 punktus.	VRG datu bāzes informācija

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Rīcība 2.1. Vietējās teritorijas un objektu sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai

Minimālais punktu skaits, kas iegūstams, lai projekts saņemtu pozitīvu atzinumu – 13 punkti.

Nr.	Kritēriji:	Atsauce uz veidlapu
1.	Administratīvie vērtēšanas kritēriji:	
1.1.	Projekta iesnieguma atbilstība: 1) iesniegts termiņā; 2) atbilst stratēģijas mērķim; 3) atbilst rīcībai; 4) atbilst īstenošanas vietai. (Ja projekts kādā kritērijā neatbilst un tiek novērtēts ar 0, tad projekts tālāk netiek vērtēts, saņem negatīvu atzinumu un kopējais punktu skaits netiek piešķirts, atzinumā norādot 0 punktus).	B B5 B1 B7
2.	Kvalitatīvie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu no 0 līdz 2	
2.1.	Iesniegtais projekts ir saistīts ar atbalsta pretendenta ilgtermiņa darbību CRLP un tai piegulošajā teritorijā ⁶ 1) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā ilgāk par 3 gadiem – 2 punkti; 2) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā ilgāk	A1

	<p>par 1 gadu – 1.5 punkti;</p> <p>3) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā mazāk par 1 gadu – 1 punkts;</p> <p>4) pretendents reģistrēts ārpus CRLP teritorijas un darbojās tās teritorijā – 0.5 punkti;</p> <p>5) pretendents reģistrēts ārpus CRLP teritorijas un darbojās ārpus tās teritorijas – 0 punkti.</p>	
2.2.	<p>Projektā aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze, projekta rezultātu ieguvums mērķa grupai</p> <p>1) detalizēti aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 2 punkti;</p> <p>2) daļēji aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 1 punkts;</p> <p>3) nav aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 0 punkti.</p>	B6
2.3.	<p>Projektā aprakstīta teritorijas un problēmu analīze, kas pamato plānotās aktivitātes un projekta nepieciešamību.</p> <p>1) detalizēti aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 2 punkti;</p> <p>2) daļēji aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 1 punkts;</p> <p>3) nav aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 0 punkti.</p>	B6
2.4.	<p>Projektā plānotās aktivitātes ir loģiskas, skaidri definētas un aprakstītas plānotās darbības un iegādes pamatotas, lai nodrošinātu kvalitatīvu rezultātu sasniegšanu.</p> <p>1) detalizēti aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 2 punkti;</p> <p>2) daļēji aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 1 punkts;</p> <p>3) nav aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 0 punkti.</p>	B6 D sadaļa
2.5.	<p>Projekta rezultāti ir ilgtspējīgi, tiks uzturēti, un dos ilgstošus sabiedrības ieguvumus, un projekts ir ar plašu potenciālu dot pievienoto vērtību un attīstību citiem projektiem un novada sociālekonomiskai attīstībai kopumā.</p> <p>1) detalizēti aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 2 punkti;</p> <p>2) daļēji aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 1 punkts;</p> <p>3) nav aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 0 punkti.</p>	B6 B13
2.6.	<p>Projektā paredzētais finansējuma apjoms ir pamatots (tirgus cenu izpēte paredzētajām aktivitātēm) un finanšu informācija (ieņēmumu un izdevumu) pamatotība, lai sasniegtu projekta mērķi).</p> <p>1) finansējums detalizēti aprakstīts un pamatots – 2 punkti;</p> <p>2) finansējums daļēji aprakstīts un pamatots – 1 punkts;</p> <p>3) projekta finansējums nav atbilstošs – 0 punkti.</p>	B6 B8 B9
2.7.	<p>Projekta iesniegumam ir pievienota projekta pamatojošā dokumentācija (atbilst 13.10.2015.MK Not.Nr.590 44.punktam)</p> <p>1) Projekta iesniegumam pievienota visa projekta pamatojošā dokumentācija – 2 punkti;</p> <p>2) Projekta iesniegumam pievienota daļēja projekta pamatojošā dokumentācija – 1 punkts;</p> <p>1) Projekta iesniegumam nav pievienota projektu pamatojošā dokumentācija – 0 punkti.</p>	D1
2.8.	<p>Projekts ir inovatīvs partnerības pagastu mērogā, ja izpilda vienu no inovācijas</p>	B3 B3.1

	<p>pazīmēm (inovācijas pazīmes novērtējums skaidrots VAS 2.3.punktā), ir jāapraksta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekts ir inovatīvs CRLP teritorijā – 2 punkti; 2) projekts ir inovatīvs novadā – 1.5 punkti; 3) projekts ir inovatīvs pagastā /pilsētā – 1 punkts; 4) projekts ir inovatīvs tikai projekta iesniedzēja darbības nodrošināšanai – 0.5 punkti; 5) projekts nav inovatīvs – 0 punkti 	
2.9.	<p>Projektā paredzēta publicitāte un informācijas izplatīšana par projekta rezultātiem, nodrošinot atsauci uz CRLP.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 2 punkti; papildus sasniedzamais rādītājs kas jāsasniedz projekta uzraudzības laikā. 2) nav aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 0 punkti. 	B12
3.	Specifiskie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu 0 vai 2	
3.1.	<p>Projekts paredz publiski neierobežotu pieejamību projekta rezultātiem ņemot vērā sezonālītāti.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) paredzēta neierobežota pieejamība – 2 punkti; 2) paredzēta ierobežota pieejamība – 0 punkti. 	B6 B13
Maksimālais punktu skaits – 22 punkti		
4.	Noteicošie vērtēšanas kritēriji, pie vienādu punktu skaita:	
4.1.	Projekts, kas izpilda vairāk rīcības rezultatīvo rādītāju. Par katru paredzēto rezultatīvo rādītāju izpildi papildus piešķirt 0.001 punktu.	B4
4.2.	Atbalsta pretendenta attiecināmās izmaksas ir mazākas pret maksimāli pieļaujamo attiecināmo izmaksu summu. Piemēram: Ja 2 projektiem vienāds punktu skaits, tad tas projekts, kam mazākas attiecināmās izmaksas pret kopējām, saņem 0.001 punktu un kam lielākas – tas saņem 0 punktus. Ja 3 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad projekts, kam vismazākās attiecināmās izmaksas saņem 0.002 punktus, otrs, kam mazākas attiecināmās izmaksas saņem 0.001 punktu un trešais projekts, kam lielākas attiecināmās izmaksas saņem 0. punktus. Utt.	B8
4.3.	<p>Pretendents ir saņēmis atbalstu iepriekšējās kārtās plānošanas perioda ietvaros (Partnerības vērtēšanas komisija izvērtējot projektu sniegusi atzinumu – Atbilst)</p> <p>Pretendenta projekts vai projekti saņēmuši vismaz minimālo punktu skaitu un atzinumu – atbilst stratēģijai. Tas pretendents, kas iesniedzis vismazāk projektus pēc skaita, tas saņem vislielāko punktu skaitu. Piemēram: Ja 2 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad viens pretendents iesniedz projektu pirmo reizi un saņem 0.001 punktu, otrs pretendents iesniedz projektu atkārtoti vai iesniedz citu projektu – saņem 0 punktus. Ja viens pretendents iesniedzis kopā ar vērtējamo projektu 3 projektus un otrs pretendents 5 projektus, tad attiecīgi pirmais pretendents saņem 0.001 punktu un otrais 0 punktus. Ja 3 pretendenti ar vienādu punktu skaitu, tad pēc šīs metodes ar mazāko projektu skaitu saņem 0.002 punktus, nākamais 0.001 punktu un pretendents, kas iesniedzis visvairāk projektus saņem 0 punktus.</p>	VRG datu bāzes informācija

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Rīcība 2.2. Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana

Minimālais punktu skaits, kas iegūstams, lai projekts saņemtu pozitīvu atzinumu – 13 punkti.

Nr.	Kritēriji:	Atsauce uz veidlapu
1.	Administratīvie vērtēšanas kritēriji:	
1.1.	Projekta iesnieguma atbilstība: 1) iesniegts termiņā; 2) atbilst stratēģijas mērķim; 3) atbilst rīcībai; 4) atbilst īstenošanas vietai. (Ja projekts kādā kritērijā neatbilst un tiek novērtēts ar 0, tad projekts tālāk netiek vērtēts, saņem negatīvu atzinumu un kopējais punktu skaits netiek piešķirts, atzinumā norādot 0 punkti).	B B5 B1 B7
2.	Kvalitatīvie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu no 0 līdz 2	
2.1.	Iesniegtais projekts ir saistīts ar atbalsta pretendenta ilgtermiņa darbību CRLP un tai piegulošajā teritorijā ⁶ : 1) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā ilgāk par 3 gadiem – 2 punkti; 2) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā ilgāk par 1 gadu – 1.5 punkti; 3) pretendents reģistrēts CRLP teritorijā un darbojās tās teritorijā mazāk par 1 gadu – 1 punkts; 4) pretendents reģistrēts ārpus CRLP teritorijas un darbojās tās teritorijā – 0.5 punkti; 5) pretendents reģistrēts ārpus CRLP teritorijas un darbojās ārpus tās teritorijas – 0 punkti.	A1
2.2.	Projektā aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze, projekta rezultātu ieguvums mērķa grupai. 1) detalizēti aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 2 punkti; 2) daļēji aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 1 punkts; 3) nav aprakstīta projekta mērķa grupa un tās vajadzības un analīze – 0 punkti.	B6
2.3.	Projektā aprakstīta teritorijas un problēmu analīze, kas pamato plānotās aktivitātes un projekta nepieciešamību. 4) detalizēti aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 2 punkti; 5) daļēji aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 1 punkts; 6) nav aprakstīta teritorijas un problēmu analīze – 0 punkti.	B6
2.4.	Projektā plānotās aktivitātes ir loģiskas, skaidri definētas un aprakstītas, plānotās darbības un iegādes pamatotas, lai nodrošina kvalitatīvu rezultātu sasniegšanu. 4) detalizēti aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 2 punkti; 5) daļēji aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 1 punkts; 6) nav aprakstītas projektā plānotās aktivitātes – 0 punkti.	B6 D sadaļa
2.5.	Projekta rezultāti ir ilgtspējīgi, tiks uzturēti, un dos ilgstošus sabiedrības	B6 B13

	ieguvumus, un projekts ir ar plašu potenciālu dot pievienoto vērtību un attīstību citiem projektiem un novada sociālekonomiskai attīstībai kopumā. 4) detalizēti aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 2 punkti; 5) daļēji aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 1 punkts; 6) nav aprakstīta projekta plānoto rezultātu uzturēšana ilgtermiņā – 0 punkti.	
2.6.	Projektā paredzētais finansējuma apjoms ir pamatots (tirgus cenu izpēte paredzētajām aktivitātēm, lai sasniegtu projekta mērķi). 4) finansējums detalizēti aprakstīts un pamatots – 2 punkti; 5) finansējums daļēji aprakstīts un pamatots – 1 punkts; 6) projekta finansējums nav atbilstošs – 0 punkti.	B6 B8 B9
2.7.	Projekta iesniegumam ir pievienota projekta pamatojošā dokumentācija (atbilst 13.10.2015.MK Not.Nr.590 44.punktam) 1) Projekta iesniegumam pievienota visa projekta pamatojošā dokumentācija – 2 punkti; 2) Projekta iesniegumam pievienota daļēja projekta pamatojošā dokumentācija – 1 punkts; 3) Projekta iesniegumam nav pievienota projektu pamatojošā dokumentācija – 0 punkti.	D1
2.8.	Projekts ir inovatīvs partnerības pagastu mērogā, ja izpilda vienu no inovācijas pazīmēm (inovācijas pazīmes novērtējums skaidrots VAS 2.3.punktā), ir aprakstīts 1) projekts ir inovatīvs CRLP teritorijā – 2 punkti; 2) projekts ir inovatīvs novadā – 1.5 punkti; 3) projekts ir inovatīvs pagastā/pilsētā – 1 punkts; 4) projekts ir inovatīvs tikai projekta iesniedzēja darbības nodrošināšanai – 0.5 punkti; 5) projekts nav inovatīvs – 0 punkti	B3 B3.1
2.9.	Projektā paredzēta publicitāte un informācijas izplatīšana par projekta rezultātiem, nodrošinot atsauci uz CRLP. 1) aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 2 punkti; papildus sasniedzamais rādītājs, kas jāasniedz projekta uzraudzības laikā. 2) nav aprakstīta publicitātes un informācijas izplatīšana, nodrošinot atsauci uz CRLP – 0 punkti.	B12
3.	Specifiskie vērtēšanas kritēriji: Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu 0 - 2	
3.1.	Pirms projekta iesniegšanas notikušas aktivitātes, kas parāda iedzīvotāju interesi vai vajadzību par publisko pakalpojumu, sabiedrisko aktivitāti vai mācībām (jāiesniedz dokumenti, kas pierāda notikušās aktivitātes). 1) detalizēti aprakstītas notikušās aktivitātes – 2 punkti; 3) daļēji aprakstītas notikušās aktivitātes – 1 punkts; 4) nav aprakstītas notikušās aktivitātes – 0 punkti.	B6 B13
Maksimālais punktu skaits – 22 punkti		
4.	Noteicošie vērtēšanas kritēriji, pie vienādu punktu skaita:	
4.1.	Projekts, kas izpilda vairāk rīcības rezultatīvo rādītāju. Par katru paredzēto	B4

	rezultatīvo rādītāju izpildi papildus piešķirt 0.001 punktu.	
4.2.	Atbalsta pretendenta attiecināmās izmaksas ir mazākas pret maksimāli pieļaujamo attiecināmo izmaksu summu. Piemēram: Ja 2 projektiem vienāds punktu skaits, tad tas projekts, kam mazākas attiecināmās izmaksas pret kopējām, saņem 0.001 punktu un kam lielākas – tas saņem 0 punktus. Ja 3 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad projekts, kam vismazākās attiecināmās izmaksas saņem 0.002 punktus, otrs, kam mazākas attiecināmās izmaksas saņem 0.001 punktu un trešais projekts, kam lielākas attiecināmās izmaksas saņem 0 punktus. Utt.	B8
4.3.	Pretendents ir saņēmis atbalstu iepriekšējās kārtās plānošanas perioda ietvaros (Partnerības vērtēšanas komisija izvērtējot projektu sniegusi atzinumu – Atbilst) Pretendenta projekts vai projekti saņēmuši vismaz minimālo punktu skaitu un atzinumu – atbilst stratēģijai. Tas pretendents, kas iesniedzis vismazāk projektus pēc skaita, tas saņem vislielāko punktu skaitu. Piemēram: Ja 2 projekti ar vienādu punktu skaitu, tad viens pretendents iesniedz projektu pirmo reizi un saņem 0.001 punktu, otrs pretendents iesniedzis projektu atkārtoti vai iesniedz citu projektu – saņem 0 punktus. Ja viens pretendents iesniedzis kopā ar vērtējamo projektu 3 projektus un otrs pretendents 5 projektus, tad attiecīgi pirmais pretendents saņem 0.001 punktu un otrais 0 punktus. Ja 3 pretendenti ar vienādu punktu skaitu, tad pēc šīs metodes ar mazāko projektu skaitu saņem 0.002 punktus, nākamais 0.001 punktu un pretendents, kas iesniedzis visvairāk projektus saņem 0 punktus.	VRG datu bāzes informācija

VĒRTĒŠANAS KĀRTĪBA

Projektu vērtēšanu nodrošinās biedrības padomes apstiprināta projektu vērtēšanas komisija vismaz 7 cilvēku sastāvā, kura darbojas uz apstiprināta nolikuma pamata.

(Projektu vērtēšanas komisijas un projektu atbilstības SVVA stratēģijai lēmuma pieņemšanas padomes nolikums (pielikums Nr.2) un un piemēro stratēģijā apstiprinātos katras rīcības vērtēšanas kritērijus atbilstoši metodikai (Vērtēšanas kritēriju metodika, pielikums Nr1

Minimālais viena projekta vērtētāju skaits ir 3 komisijas locekļi, ko piemēro gadījumiem, ja kāds no komisijas locekļiem nevar vērtēt projektus interešu konflikta gadījumā. Pirms projektu vērtēšanas sākuma visi vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu deklarāciju (pielikums NR.3). Ja kādam no vērtēšanas komisijas locekļiem ir interešu konflikts kādā no vērtējamiem projektiem, tad konkrētais komisijas loceklis nepiedalās visu tās rīcības projektu vērtēšanā.

Projektu vērtēšanas komisija sagatavo priekšlikumu padomei par projektu iesniegumu atbilstību vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā iekļautajai rīcībai.

Projektu, kas neatbilst vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā noteiktajai rīcībai, tālāk nevērtē, un vietējā rīcības grupa pieņem lēmumu par projekta noraidīšanu un paziņo to atbalsta pretendentam.

Projektam, kas atbilst vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā noteiktajai rīcībai, piešķir punktus atbilstoši vietējās attīstības stratēģijā noteiktajiem projektu vērtēšanas kritērijiem. Katrai vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā noteiktajai rīcībai atsevišķi izveido projektu sarakstu, sarindojot projektus pēc iegūto punktu skaita un attiecīgo pozitīvo vai negatīvo lēmumu.

Padome sēdē izskata projektu vērtējumus un pieņem lēmumu par projekta atbilstību vai neatbilstību stratēģijai un apstiprina piešķirto punktu skaitu. Pieņem lēmumu par projekta atbilstību vietējās attīstības stratēģijai, ja tas saņēmis vismaz minimālo punktu skaitu un tā īstenošanai attiecīgajā kārtā ir pietiekams publiskais finansējums, un paziņo to atbalsta pretendenta.

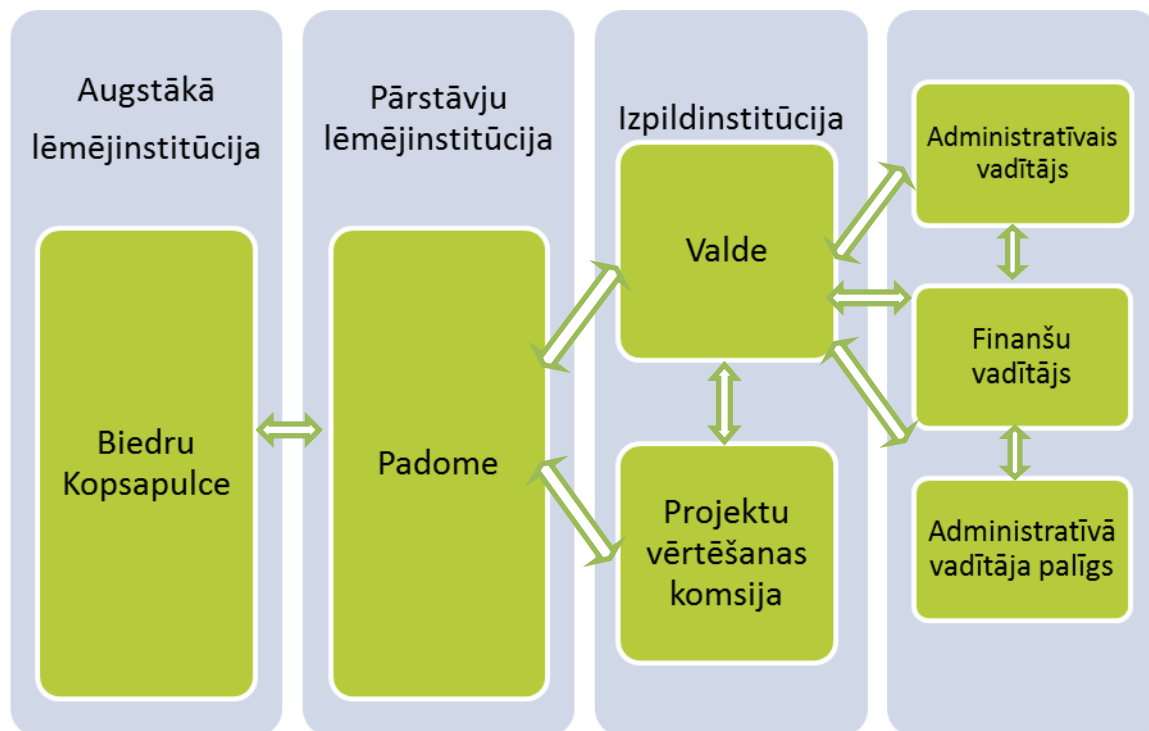
Vietējā rīcības grupa lēmumu par projekta noraidīšanu, kas neiegūst minimālo punktu skaitu atbilstoši vērtēšanas kritērijiem un kam piešķirtais punktu skaits publiskā finansējuma iegūšanai attiecīgajā kārtā nav pietiekams, paziņo to atbalsta pretendenta.

4.4. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

1. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas un rīcību īstenošanas uzraudzību nodrošina, administratīvais vadītājs.
2. Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju uzraudzībai un apkopošanai tiek nodrošināta, izmantojot projektu iesniegumos iekļauto informāciju, kā arī statistiku no publiskajiem reģistriem – Centrālās statistikas pārvaldes, Pilsonības un migrācijas pārvaldes, kā arī Lursoft datu bāzēm un pašvaldībām.
3. Administratīvais vadītājs nodrošina ikgadēju rādītāju uzraudzības ziņojumu sagatavošanu, kuri tiek prezentēti biedrības padomē un publicēti biedrības mājas lapā www.partneriba.lv
4. Projektu uzraudzības komisija nodrošina projektu īstenošanas saturisko un īstenošanas virzības uzraudzību. Iepriekš saskaņojot ar projekta īstenošanu vizītes laiku, tiek veikta projektu saturiskā uzraudzība, apmeklējot projekta īstenošanas vietu. Veicot projekta saturisko pārbaudi, komisija sastāda projekta uzraudzības veidlapu (Pielikums Nr. 4.3.) un veic foto fiksācijas.
5. Vismaz 2 reizes plānošanas periodā – 2018. gadā un stratēģijas ieviešanas noslēgumā – tiks veikta paplašināt teritorijas attīstības analīze un izvērtēta SVVA stratēģijas ietekme uz teritorijas attīstību.
6. Balstoties uz operatīvo informāciju, ikgadējo novērtējumu, valde pamato stratēģijas grozījumu nepieciešamību un aicina Padomi ir aktualizēt un papildināt vietējās attīstības stratēģiju. Aktualizēta vietējās attīstības stratēģiju iesniedz Lauku atbalsta dienestā.

4.5. STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANAS ORGANIZĀCIJA

Biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība ” vietējās attīstības stratēģijas ieviešanā ir iesaistītas šādas institūcijas un personas:

Kopsapulce ir augstākā biedrības lēmējinstītūcija, kas apstiprina biedrības padomi.

Biedrības padome ir pārstāvju lēmējinstītūcija. Padomes sastāvs ir aprakstīts šīs stratēģijas 1.2.apakšnodaļā. Padome, kas ir speciāli šādiem mērķiem izveidota Cēsu rajona lauku partnerības iekšēja organizācijas struktūra un kas uzrauga izpildinstītūcijas darbinieku darbību un atbilstību stratēģijai, veiks projektu ieviešanas kvalitātes uzraudzību. Biedrības padome apstiprina un atbrīvo no amata administratīvo vadītāju, kā arī izveido projektu vērtēšanas komisiju.

Padome katrā projektu kārtā un atbilstības atzinuma sniegšanas sanāksmē izvērtē stratēģijas ieviešanas kvalitāti un progresu, kā arī pieņem lēmumus par nepieciešamajām izmaiņām. Administratīvais un finanšu vadītājs sniedz atskaiti par stratēģijas ieviešanas virzību, veiktajiem darbiem, finanšu izlietojumu u.tml. Nepieciešamības gadījumā Padome var sasaukt ārkārtas sanāksmes, kā arī piesaistīt speciālistus konkrētu jautājumu izvērtēšanai. Par būtiskām neatbilstībām un izmaiņām stratēģijas ieviešanā administratīvais vadītājs dod risinājumus un nedēļas laikā sniedz priekšlikumus Padomei.

Administratīvais un finanšu vadītājs ir atbildīgi par stratēģijas atsevišķu aktivitāšu īstenošanas kvalitātes uzraudzību, nepieciešamajām izmaiņām un korekcijām stratēģijas ikdienas ieviešanas gaitā. Administratīvais un finanšu vadītājs arī veic operatīvos un lietvedības pienākumus, lai veiksmīgi noritētu projektu vērtēšanas komisiju darbs.

Lai vecinātu projektu iesniegumu un realizācijas kvalitāti, administratīvais un finanšu vadītājs sniedz nepieciešamās konsultācijas projektu sagatavošanā, ieviešanā, administrēšanā, atskaišu sagatavošanā. Lai pārliecinātos, ka apstiprinātie projekti tiek ieviestas atbilstoši stratēģijai, partnerības pārstāvji dodas uzraudzības vizītē pie projekta ieviešēja.

Projektu vērtēšanas komisija periodiski novērtē vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Citi ar

projektu vērtēšanas komisiju saistītie pienākumi un atbildība atrunāta pielikumā Nr 2- Projektu vērtēšanas komisijas un projektu atbilstības SVVA stratēģijai lēmuma pieņemšanas padomes nolikums.

Projektu uzraudzības komisija periodiski uzrauga vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu. Projektu uzraudzību komisijas pienākumi un atbildība atrunāta ELFLA projektu vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikumā.

Projektu konkursu izsludināšana notiek atbilstoši attiecīgajiem Ministru kabineta noteikumiem un biedrības padomes lēmumiem. Sabiedrības informēšanas un aktivizēšanas pasākumi ir norādīti šīs stratēģijas 4.1.apakšnodaļā.

VRG stratēģijas īstenošanai izmantos finansējumu, kas pieejams Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam apakšpasākumā 19.4 „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana”. Atbalsts no ELFLA apakšpasākuma ietvaros ir plānots 15% apmērā no kopējā vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā finansējuma apjoma.

5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS UN PRINCIPI

VRG ir noteikusi optimālo finansējuma sadalījumu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai. Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem finansējums ir sadalīts pa vietējās attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem.

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem finansējums ir sadalīts pa vietējās attīstības stratēģijā noteiktajiem mērķiem. Stratēģiskie mērķi	Atbalsta apmērs % pret kopējo atbalstu ELFLA
Mērķis 1 VEICINĀT VIETĒJĀS EKONOMIKAS ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU UN DAŽĀDOŠANU	55%
Mērķis 2 PIEVILCĪGAS DZĪVES VIDES UN SABIEDRISKI AKTĪVAS VIETĒJO KOPIENU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA	45%
KOPĀ:	100%
t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	55% no ELFLA

Stratēģiskie mērķi	Atbalsta apmērs (1;2.daļa) EUR ELFLA
Mērķis 1 VEICINĀT VIETĒJĀS EKONOMIKAS ILGTSPĒJĪGU ATTĪSTĪBU UN DAŽĀDOŠANU	1 303 786.37
Mērķis 2 PIEVILCĪGAS DZĪVES VIDES UN SABIEDRISKI AKTĪVAS VIETĒJO KOPIENU ATTĪSTĪBAS VEICINĀŠANA	1 066734.29
KOPĀ:	2 370 520.66
t.sk. uzņēmējdarbības attīstībai	1 303 786.37

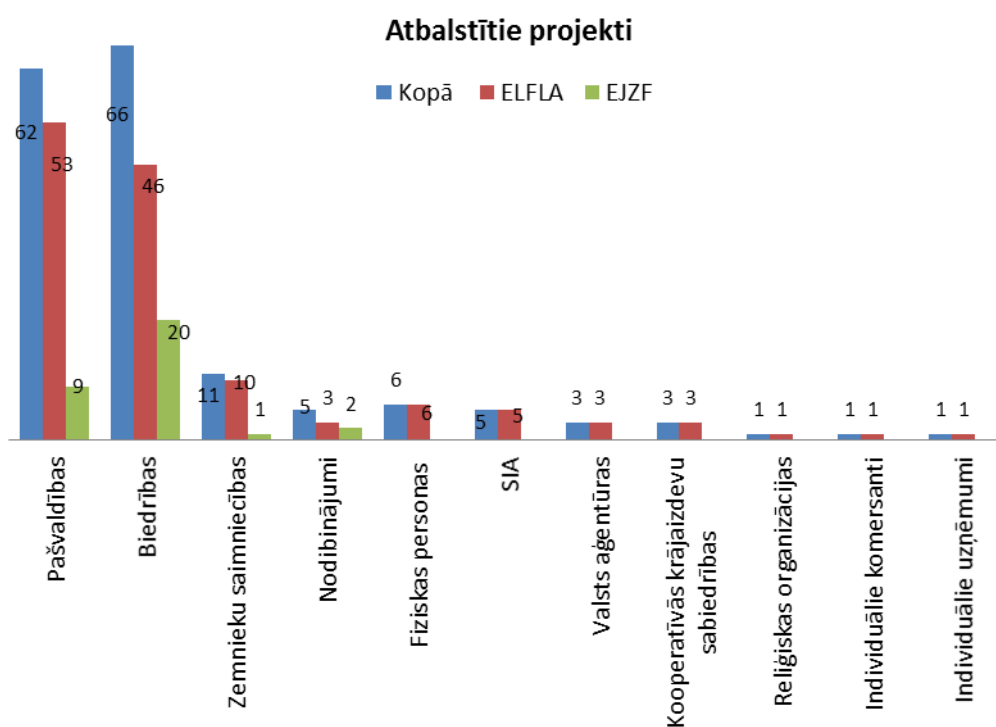
PIELIKUMI

P1 STRATĒGIJAS SASAISTE AR IEPRIEKŠĒJĀ PLĀNOŠANAS PERIODA SASNIEGTAJIEM REZULTĀTIEM

Partnerības mērķa īstenošanai – attīstīt, veidot vienotu, dzīvošanai labvēlīgu Cēsu rajona lauku partnerības teritoriju – iepriekšējā periodā darbība pamatā tika virzīta uz ELFLA un EZF fondu 4. asi jeb LEADER aktivitātes un Cēsu rajona lauku partnerības Vietējās attīstības stratēģijas 2009-2013 īstenošanai, atbilstoši rīcības plānam.

VAS 2009-2013 īstenošanai ELFLA izsludinātas 8 kārtās ar kopējo publisko finansējumu 1 213 772.53 EUR un EJZF – 7 kārtas ar kopējo publisko finansējumu 581 545.04 EUR. Kopā iepriekšējā periodā saņemti 304 projekti (251 ELFLA + 53 EJZF), no kuriem atbalstīti 164 projekti (132 ELFLA 32 EJZF).

1.1.attēls atbalstīto projektu sadalījums

Iepriekšējā periodā īstenoti 3 starptautiskie projekti:

- 1) Projekts „Jaunatne Jaunatnei” – 3 sadarbības partneri – 1 Latvija, 1 Lietuva, 1 Igaunija.
- 2) Projekts „Senie amati mūsdienās” – 3 sadarbības partneri – 2 Latvija, 1 Lietuva.
- 3) Projekts „ABC vietējiem ražotājiem” – 9 sadarbības partneri – 5 Latvija, 2 Čehija, 2 Lietuva.

CRLP dalījies pieredzē ar citām partnerībām, nevalstiskajām organizācijām u.c. partneriem par projektiem, to īstenošanu, par sabiedrības aktivizēšanu un iesaisti nevalstiskā sektora darbībā, par lauku teritoriju attīstību, ko veicina projektu rezultāti.

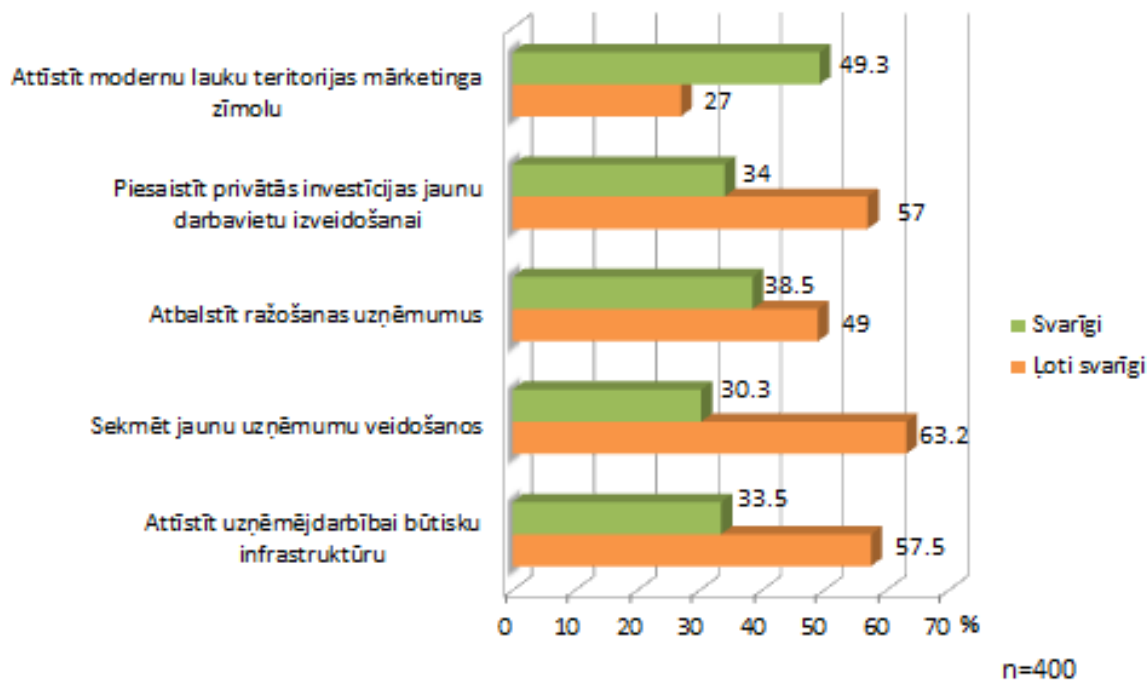
Partnerības kapacitātes stiprināšanas nolūkos CRLP darbinieki, biedri un potenciālie projektu iesniedzēji piedalījušies kapacitātes celšanas mācībās, semināros, konferencēs. Tas palīdz attīstīt sadarbību dažādās jomās un mācīties no apkārtējās pieredzes.

Salīdzinoši maz ir bijuši pieteikumi uzņēmējdarbības uzsākšanas, ražošanas attīstības projektu īstenošanai, jo bieži maziem uzņēmējiem, saimnieciskās darbības veicējiem ir apgrūtināti iegūt finansiālos resursus projektu realizācijai.

Uzņēmējdarbības vides attīstība ir atkarīga no dažādiem partnerības teritorijā pieejamiem resursiem, t.i., kvalificēta darbaspēka un aktīvu iedzīvotāju pieejamības uzņēmējdarbības veikšanai, nepieciešamās infrastruktūras (ceļi, komunikācijas u.c.), sadarbības starp pašvaldību, sabiedrisko sektoru un uzņēmējiem dažādu pakalpojumu piedāvāšanā un sniegšanā, lauksaimniecības, zivsaimniecības, mežsaimniecības un citu dabas resursu efektīvas izmantošanas u.c. Atbalsts uzņēmumu radīšanai un potenciāla attīstībai, t.sk., ekonomiskās darbības restrukturēšana, pārorientācija un darbību dažādošana, ir ar vismazāko pieteikto projektu skaitu, jo bieži maziem uzņēmējiem, saimnieciskās darbības veicējiem ir apgrūtināti iegūt finansiālos resursus projektu realizācijai un birokrātiskām prasībām. Kopumā atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai iepriekšējā periodā nav apgūts, kas varētu būt skaidrojams ar dažādām prasībām un kritērijiem (finansiāliem), kā arī pieejamiem resursiem. Tikai pēdējos gados ir pieaugusi interese par partnerības atbalstu uzņēmējdarbībai, bet tas ir bijis ar ļoti lielu piepūli. Uzņēmējdarbības attīstībā realizēti projekti – biškopībā, augļu dārzu un melleņu lauku ierīkošanā, olu ražošanā, lauksaimniecības tehnika piena produktu ražošanā, iekārtas maizes cepšanai, u.c. Diskusijās atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai tiek atzīmēts, kā viena no atbalstāmām prioritātēm turpmāk. Viens no izaicinājumiem ir kopējais uzņēmīgo un aktīvo iedzīvotāju skaits, kas būtu gatavi izmantot piedāvātās iespējas un atbalstu. Mājražotāju aktivitāte ir palielinājusies, kas ir potenciālā un visreālākā mērķa grupa. Mājražotāju aktivizēšana iepriekšējā periodā uzskatāma par nozīmīgu. Nepieciešams stiprināt sadarbību starp uzņēmējiem un pašvaldībām, svarīga ir iesaistīto pušu izglītošana un informēšana par partnerības piedāvātajām iespējām.

Partnerība redz sevi, kā nozīmīgu ideju iniciatoru, kā arī tālāko ideju virzītājspēku. 2015-2020. gada plānošanas periodā jādoma par informācijas apmaiņas platformu – tās stiprināšanu, lai dažādas iesaistītās puses (uzņēmēji, pašvaldības, NVO, iedzīvotāji u.c.), ar līdzīgām vai savstarpēji saistītām idejām nonāktu pie viena sarunu galda un spētu rast kopīgus risinājumus. Pozitīvi, ka pašvaldības ir izveidojušas un sakārtojušas tirdzniecības vietas (tirgus laukums Jaunpiebalgā, tirdzniecības vietas Bērkrogā, tirdzniecības vieta Līgatnē, tirdzniecības aprīkojums Raunas novadā), kur mājražotājiem ir iespējas savu produkciju realizēt. Svarīgi ir risināt jautājums par mikrouzņēmēju, kā arī mājražotāju spēju piesaistīt klientus. Uzņēmējam ir svarīgi atbildēt uz jautājumiem par to, kādi ir mārketinga vai zīmola pasākumi, kā uzrunāt un sasniegt savus klientus. Arī šajā jomā, ņemot vērā zemo pirktspēju vietējā mērogā, jāmeklē radoši risinājumi.

Iespējas attīstīt uzņēmējdarbību

1.2. attēls Uzņēmējdarbības attīstības iespējas (iedzīvotāju aptaujas rezultāti)

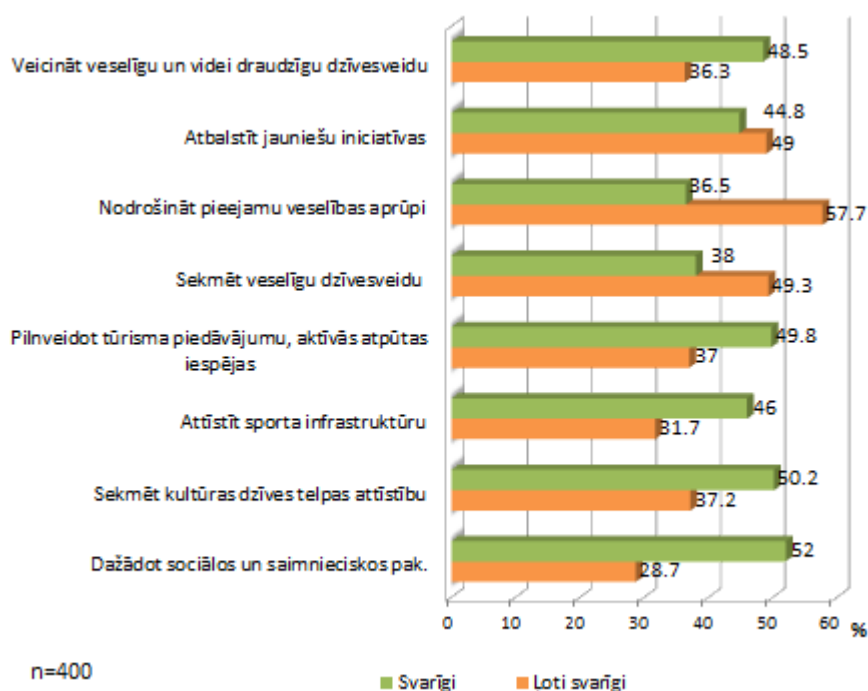
Saskaņā ar iedzīvotāju aptaujas datiem lielākā iedzīvotāju daļa uzskata, ka uzņēmējdarbības veicināšanas nolūkā ļoti svarīgi ir:

- sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanos (63.2%);
- attīstīt uzņēmējdarbībai būtisku infrastruktūru (57.5%);
- piesaistīt privātās investīcijas jaunu darbavietu radīšanai (57%);
- atbalstīt ražošanas uzņēmumus (49%);
- attīstīt modernu lauku teritorijas mārketinga zīmolu (27%) (1.2. attēls).

Viens no potenciāliem partnerības VRG darbības virzieniem ir jaunas sadarbības platformas izveide un esošās stiprināšana ar uzņēmēju inkubatoriem, uzņēmēju padomēm, kopienas centriem u.c. Atbilstoši jaunās stratēģijas atbalsta aktivitātēm, kā arī iedzīvotāju izteiktajiem viedokļiem, partnerības darbībā uzsvars jāliek uz uzņēmējdarbības iniciatīvu stiprināšanu jauniešu vidū, kas ir pakļauti augstākam bezdarba un emigrācijas riskam. Tāpat nozīmīga mērķa grupa ir jau esošie nelieli (mikro) ražotāji, kuri būtu gatavi attīstīt, paplašināt, uzsākt jaunu vai pārorientēt esošo saimniecisko darbību. Partnerībai ir izdevies veicināt dzīvošanai, darbam labvēlīgi vidi, veicināt atpūtas vides attīstību un saglabāšanu visā partnerības teritorijā kopumā. Atbalstīto projektu skaits pēc dažādām vajadzībām pārklāj visu partnerības teritoriju novadu griezumā salīdzinoši vienmērīgi, bet atšķiras atbalstu saņēmušo pagastu griezumā. Projektu realizācijas rezultātā ir veicināta kultūrvēsturiskās vides un ainavas, esošo kultūrvēsturiski nozīmīgu objektu saglabāšana, novērsta materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma bojāeja (Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja filiāles darbības uzlabošana, E.Veidenbauma muzeja labiekārtošana, K.Skalbes dzimto māju renovācija). Uzlabojusies pašdarbības kolektīvu darba vide un resursi, kas motivējis iedzīvotājus aktīvāk iesaistīties šo kolektīvu darbā, kā arī uzlabojusies dažādu kultūras pasākumu kvalitāte (Tautas tērpi deju kolektīviem

Veselavā, Jaunpiebalgā, renovētas estrādes Dzērbenē un Vecpiebalgā, kultūras namu aprīkojums – skaņa un gaisma, skatuves aprīkojums Līgatnē, Vaivē, Drustos).

Pakalpojumu pieejamība un dažādošana

1.3. attēls Pakalpojumu pieejamība (iedzīvotāju aptaujas rezultāti)

Aptaujas dati apliecina, ka esošie sabiedriskie pakalpojumi un iespējas partnerības teritorijā lielākoties tikai daļēji apmierina iedzīvotājus, tādēļ arī šajā plānošanas periodā atbalstāmas ir dažāda veida aktivitātes, kas uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti, pakalpojumu pieejamību un dažādošanu, sabiedrisko aktivitāšu pilnveidošanu. (1.3. attēls)

Analizējot diskusijās iegūtās atziņas, statistikas datus un iedzīvotāju aptaujas rezultātus, var secināt, ka iepriekšējā plānošanas periodā pieejamais līdzfinansējums un partnerības atbalsts uzņēmējdarbības veicināšanai, sabiedrisko pakalpojumu dažādošanai, teritorijas sakopšanai un citiem sabiedriski nozīmīgiem pasākumiem ir devis nozīmīgu ieguldījumu teritorijas attīstībā. Bija liela iedzīvotāju atsaucība un visas projektu idejas, kas bijušas vērtīgas, nemaz nav bijis iespējams atbalstīt. Tādējādi iedzīvotāju dzīves kvalitāte, t.i., vides ilgtspējīgā attīstība, pašvaldības infrastruktūras sakārtošana, pakalpojumu pieejamība, uzņēmējdarbības veicināšana un pilsoniskā līdzdalība, ir visu īstenoto rīcību galvenais ietvars, kas nezaudē savu aktualitāti plānošanas periodā 2015.-2020.gadam.

P2 STRATĒGIJAS IZSTRĀDES PROCESA APRAKSTS

Stratēģijas izstrādē tika pielietotas sekojošas metodes:

- Statistikas datu apkopošana un analīze (Lursoft, CSB, NVA, PMLP, TIC, VID, PVD, LAD, www.kulturaskarte.lv, pašvaldības);
- Dokumentu analīze- pašvaldību plānošanas dokumenti, Latvijas lauku attīstības programma, , Nacionālais attīstības plāns, Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma.
- biedrības veiktais pētījums „Pētījums par „Vietējās attīstības stratēģijas (VAS) 2009.-2013.gadam ieviešanas gaitu un piensumu biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” darbības teritorijas attīstībai” 2014.gada janvāris – maijs stratēģijas gala izvērtējums un priekšlikumu sagatavošana turpmākai darbībai, aptaujas anketu izstrāde un analīze(ar pētījumu var iepazīties www.partneriba.lv)
- biedrības veiktais pētījums „Gala ziņojums par iedzīvotāju uzņēmējspēju un dzīves kvalitāti Cēsu rajona lauku partnerības teritorijā (Amatas, Jaunpiebalgas, Cēsu novada Vaives pagastā, Līgatnes, Pārgaujas novada Raiskuma pagastā, Priekuļu, Raunas un Vecpiebalgas novados),2015.gada maijs(ar pētījumu var iepazīties www.partneriba.lv).
- Darba drupu organizēšana iedzīvotājiem, biedrībām, uzņēmējiem, pašvaldībām, konsultācijas ar nozaru speciālistiem, pārstāvju sapulces darba grupas;
- Stratēģijas izstrāde biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība” teritorijā tika veikta laika posmā no 2015.gada 10.augusta līdz 2015.gada 17.novembrim un to īstenoja biedrības „Cēsu rajona lauku partnerība”
- Stratēģijas izstrādes ietvaros laikā no 24.02.-08.06.2015 tika rīkotas 20 darba grupas visos pagastos (Līgatnes,Drabešu,Dzērbenes,Zaubes,Nītaures,Mārsnēnu,Priekuļu,Vaives,Jaunpiebalgas, Vecpiebalgas, Raunas, Skujenes, Zosēnu, Liepas, Veselavas, Raiskuma), kuru ietvaros tika identificēti vietējās teritorijas attīstības potenciāli, vajadzības, problēmas šī potenciāla attīstīšanai, kā arī nepieciešamie risinājumi potenciāla attīstībai, kā arī apzināti katras teritorijas iedzīvotājiem nozīmīgākie projekti.
- Darba grupās piedalījās vietējie iedzīvotāji, biedrības, uzņēmēji un pašvaldību pārstāvji. Kopumā darba grupu ietvaros stratēģijas izstrādē piedalījās 260 iedzīvotāji.
- Stratēģijas izstrādes procesā piedalījušies dažādu nozaru un organizāciju pārstāvji:
  - Pašvaldības
    - Amatas novada
    - Raunas novada
    - Jaunpiebalgas novada
    - Līgatnes novada
    - Cēsu novada
    - Pārgaujas novada
    - Vecpiebalgas novada
    - Priekuļu novada
  - LLKC Cēsu nodaļa
    - Amatas novada lauku attīstības konsultante
    - Raunas novada lauku attīstības konsultante

- Jaunpiebalgas novada lauku attīstības konsultante
- Cēsu novada lauku attīstības konsultante
- Priekuļu novada lauku attīstības konsultante
- Nevalstiskās organizācijas
  - „Amatas novada attīstības fonds ”
  - „Kroketa klubs Sig-Lig”
  - „Lauku sieviešu atbalsta grupa Vaive”
  - „Rīka Reģionālās izglītības un kultūras atbalsta biedrība”
  - „Zvanniņu mājas”
  - „Līgatnes upes saimnieki”
  - „Līgatnes bērniem”
  - „Līvi” mednieku biedrība
  - „Sieviešu atbalsta, izglītības un kultūras centrs Ieva”
  - A. Brices slēpošanas un velobraucēšanas klubs
  - „Āraiši
  - „Zaļie amatnieki”
  - „Ride it”
  - „Nītaureņi”
  - Tradicionālās kultūras iniciatīvu centrs "KasTe"
- Sabiedrības ar ierobežotu atbildību
  - „Platinum Plus”
  - „GNP Informācijas centrs”
  - „Pumeks”
  - „Līgatnes novada kultūras un tūrisma centrs”
  - „Latvijas Ķiploks”
- Zemnieku saimniecības
  - „Lejas-Smēdes”
  - „Upenes”
  - „Vidus-Krastiņi”
  - „Brīvnieki”
  - „Jaunieviņas”
  - „Ozolkalns”
  - „Oši”
- Lauksaimniecības kooperatīvā pakalpojumu sabiedrība „Zaļais grozs”
- Cēsu rajona Zemnieku apvienība
- Pašnodarbinātas personas;
- Aktīvi iedzīvotāji,
- Pensionāri,
- Jaunieši
- Regulāri tika veiktas partnerības darba grupas sanāksmes.
- Darba grupa:
  - Dace Melgalve, CRPL valdes priekšsēdētāja/administratīvā vadītāja;
  - Kristīne Zaķe, CRPL valdes locekle/finanšu vadītāja;
  - Dace Kalniņa, CRPL valdes locekle, LLKC Cēsu biroja vadītāja;
  - Anna Broka, Vidzemes Augstskolas, pārvaldības virziena direktore
  - Ieva Kalniņa, Vidzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānošanas nodaļas vadītāja;

- Santa Bērziņa, CRLP projektu vadītāja/finanšu vadītāja.
- Nodrošināta stratēģijas publiskā apspriešana un priekšlikumu iesniegšana laikā no 02.11.2015.-16.11.2015., materiāli pieejami partnerības mājas lapā www.partneriba.lv
- 16.11.2015. organizēts stratēģijas prezentācijas pasākums, kurā piedalījās 27 interesenti,
- Vietējās attīstības stratēģija apstiprināta Padomes sēdē 16.11.2015.

P3 STRATĒGIJAS APSTIPRINĀŠANAS UN GROZĪJUMU VEIKŠANAS PROCEDŪRA

Vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanas un grozījumu veikšanas procedūru nosaka atbilstošie plānošanas un normatīvie dokumenti: Lauku attīstības programma 2014.-2020.gadam;

Ministru Kabineta noteikumi "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai".

1. Vietējās attīstības stratēģiju apstiprina CRLP Padome;
2. Vietējās rīcības grupas lēmums un stratēģija tiek iesniegta Lauku atbalsta dienestam;
3. Stratēģiju izvērtē ZM Stratēģiju atlases komiteja
4. Lauku atbalsta dienests pārbauda vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām, sagatavo novērtējumu un iesniedz komitejai;
5. Komiteja izvērtē vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām;
6. VRG klātienē komitejai prezentē iesniegto vietējās attīstības stratēģiju;
7. Komiteja pieņem lēmumu par atbalsta piešķiršanu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai četrus mēnešu laikā no stratēģijas iesniegšanas brīža Lauku atbalsta dienestā;
8. Pēc komitejas lēmuma saņemšanas par atbalsta piešķiršanu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai VRG Lauku atbalsta dienestā iesniedz finansējuma sadales plānu par vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai piešķirtā atbalsta apmēra sadalījumu pa vietējās attīstības stratēģijā noteiktiem mērķiem;
9. VRG uzsāk vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu.

Grozījumi vietējās attīstības stratēģijas rīcības plānā ir veicami atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas sagatavošanai un īstenošanai" un par tiem tiek informēts Lauku atbalsta dienests.

Lai aktualizētu, papildinātu vai veiktu grozījumus vietējās attīstības stratēģijā tiek veikta sekojošā procedūra:

1. Grozījumus, papildinājumus vietējās attīstības stratēģijā apstiprina CRLP Padome;
2. Iesniegums, kurā tiek pamatota grozījumu nepieciešamība, VRG lēmums un aktualizētā vietējās attīstības stratēģija tiek iesniegta Lauku atbalsta dienestam;
3. Lauku atbalsta dienests informē komiteju rakstiskās procedūras veidā;
4. Komiteja izvērtē vietējās attīstības stratēģijas atbilstību Ministru kabineta noteikumos minētajām prasībām;
5. Komiteja pieņem lēmumu par izmaiņu apstiprināšanu vai nepieciešamību precizēt vietējās attīstības stratēģiju 10 darbdienu laikā;
6. Lauku atbalsta dienests rakstiski informē VRG par komitejas lēmumu.

P4 PROJEKTU VĒRTĒŠANAS, INTEREŠU KONFLIKTA NOVĒRŠANAS U.C. VEIDLAPAS UN PROCEDŪRU APRAKSTI

PIELIKUMS 3.

Interesešu deklarācijas veidlapa

Šī ir informācija, kas tiek sniegta interesešu reģistram. Reģistrs tiek atjaunots pirms katras projektu iesniegumu izvērtēšanas sēdes, atbildīgajām personām parakstot interesešu deklarāciju.

Biedrības „CĒSU RAJONA LAUKU PARTNERĪBA” deklarācija par objektivitātes un konfidencialitātes ievērošanu

Biedrības „CĒSU RAJONA LAUKU PARTNERĪBA” darbības teritorijas vietējās attīstības stratēģijas projektu iesniegumu konkursam

(rīcības Nr. un nosaukums)

projektu iesniegumu konkursam

I daļa

Es, apakšā parakstījies / -jusies, apliecinu, ka piekrītu piedalīties augstākminētā projektu konkursa ietvaros iesniegto iesniegumu izvērtēšanā un nesniegšu ieinteresētajām personām informāciju par projekta vērtēšanas gaitu līdz oficiālo rezultātu saņemšanai no Lauku atbalsta dienesta. Ar šo deklarāciju:

1. Apliecinu, ka nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs projektu iesniedzējs vai partnerinstitūcija, kuros esmu darbinieks vai biedrs.
2. Apliecinu, ka negūšu finansiālu vai mantisku labumu ne no viena projekta, kura vērtēšanā būšu piedalījies, tā apstiprināšanas gadījumā.
3. Apliecinu, ka nevērtēšu projekta iesniegumus, kurus iesniegs mani radinieki (tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneri. Ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šāda saistība pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no šī projekta vērtēšanas procesa.
4. Apliecinu, ka nepastāv ne objektīvi, ne subjektīvi iemesli, kas man traucētu veikt objektīvu projekta iesniegumu vērtēšanu un, ja vērtēšanas procesa laikā atklāsies, ka šādi iemesli pastāv, tad es nekavējoties atkāpšos no konkrētā projekta vērtēšanas procesa.
5. Piekrītu neizpaust vērtēšanas procesa gaitā vai rezultātā sev uzticēto, paša / -as atklāto vai sagatavoto informāciju vai dokumentu saturu un apņemos šo informāciju izmantot tikai vērtēšanas nolūkā un neizpaust to trešajām personām. Es apņemos nepaturēt nevienam rakstītās vai cita veida informācijas kopiju.

II daļa

I daļas apliecinājumi neattiecas uz šādiem šīs deklarācijas pielikumā pievienotajiem projektiem, papildus norādot informāciju par apstākļiem, kas veido interesešu konfliktu (jānorāda projekti, kurus nevērtēs, un katram projektam norādot attiecīgo interesešu konflikta un objektivitātes punktu no I daļas):

	Projekta iesniegums	Projekta iesniegums
Projekta iesnieguma Nr., uz kuru attiecas interesešu konflikts		
Norādīt punktu no I daļas, kādā veidā interesešu konflikts attiecas uz projekta iesniegumu		

.....
(Vieta, datums)

Biedrības „CĒSU RAJONA LAUKU PARTNERĪBA”

Vērtēšanas komisijas loceklis

.....Vārds Uzvārds
(paraksts)

PROJEKTU UZRAUDZĪBA NR. ....
projektu ieviešanas gaitas un rezultātu novērtējums

Atbalsta pretendents _____
 Projekta nosaukums _____
 Attiecināmā VAS rīcība _____
 Projekta iesnieguma Nr. _____

Novērtējums:

Vai projekta īstenošana noslēgusies?		
Ja projekta īstenošana ir noslēgusies	Vai projekta mērķis ir sasniegts?	
	Vai projektā plānotie rezultāti ir sasniegti?	
	Vai projektā īstenotās aktivitātes ir pieejamas vietējiem iedzīvotājiem?	
	Vai radītas jaunas darba vietas? Ja jā, cik?*	
	Vai saglabātas esošās darba vietas? Ja jā, cik? *	
	Vai nodrošināta publicitāte?	
Komentāri, ieteikumi projekta realizētājiem		

*Ja attiecināms.

Biedrības „CĒSU RAJONA LAUKU PARTNERĪBA”
 Uzraudzības komisija

(paraksts)

Vārds Uzvārds

(paraksts)

Vārds Uzvārds

(paraksts)

Vārds Uzvārds